

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф. Доценка

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

«До захисту в ЕК»

В. о. декана факультету

_____ Віта ЦИРУЛЬНІКОВА

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2022 р.

«До захисту допущено»

В. о. завідувача кафедри

_____ Ірина МЕЛЬНИК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2022 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 242 «Туризм»

(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми _____ «Туризм»

на тему: «Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні»

Виконав: здобувач 4 курсу, групи ТУ-4-9

_____ Некряч Вероніка Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

_____ (підпис)

Керівник _____ Сологуб Юрій Іванович

(прізвище, ім'я та по батькові повністю)

_____ (підпис)

Рецензент _____ Безпала О.В.

(прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Я як здобувач(ка) Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав(-ла) і не одержував(-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2022 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) готельно-ресторанного та туристичного бізнесу імені проф. В.Ф. Доценка

Кафедра туристичного та готельного бізнесу

світній ступінь бакалавр

Спеціальність 242 «Туризм»

(код і назва)

Освітньо-професійна програма «Туризм»

(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри _____

Ірина МЕЛЬНИК

“ _____ ” _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Некряч Вероніки Олександрівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні»
керівник роботи Сологуб Юрій Іванович, к. геогр. н., доц. кафедри ТГБ

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “31” березня 2022 року №165-кв

2. Строк подання здобувачем роботи 06 червня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи наукова, фахова література, статистичні матеріали з проблематики дослідження, статистична звітність підприємства

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні аспекти організації сільського (зеленого) туризму

Розділ 2. Аналітичне дослідження діяльності туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Розділ 3. Перспективні напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу

рисунків -30 таблиць - 23 додатків- 9

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		
II	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		
III	Сологуб Ю.І. доц. кафедри		

7. Дата видачі завдання 22 березня 2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З№	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір і затвердження теми роботи	20.01.2022-23.03.2022 рр.	виконано
2	Оформлення і затвердження завдання на роботу	24.03.2022-31.03.2022 рр.	виконано
3	ВСТУП РОЗДІЛ 1 Теоретичний	01.04.2022-19.04.2022 рр.	виконано
4	РОЗДІЛ 2 Аналітичний	20.04.2022-03.05.2022 рр.	виконано
5	РОЗДІЛ 3 Рекомендаційний	04.05.2022-17.05.2022 рр.	виконано
7	Висновки та пропозиції. Список використаних джерел. Додатки	18.05.2022-24.05.2022 рр.	виконано
8	Оформлення роботи за структурою, представлення кваліфікаційної роботи на кафедру та попередній захист у комісії	25.05.2022-27.05.2022 рр.	виконано
9	Доопрацювання, оформлення, друкування, підготовка матеріалів до захисту	27.05.2022-31.05.2022 рр.	виконано
10	Представлення готової зшитої кваліфікаційної роботи на кафедру	01.06.2022 р.	виконано
11	Захист кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії	15.06.2022 р.	

Здобувач

(підпис)

Некряч В.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Сологуб Ю.І.

(прізвище та ініціали)

РЕЗЮМЕ

на кваліфікаційну роботу

Некряч Вероніки Олександрівни

на тему: «Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні»

Кваліфікаційна робота складається з 81 сторінки. Кількість розділів – 3, рисунків – 30, таблиць – 23 , додатків – 9.

Об'єктом дослідження є туристичне підприємство ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Предметом кваліфікаційної роботи є шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні.

Метою кваліфікаційної роботи визначення перспективних напрямів розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні на базі туристичного підприємства ТОВ «ТК « ЕтноСвіт».

У I розділі проаналізовано теоретичні аспекти організації сільського (зеленого) туризму, визначено сутність, форми та його організаційні фактори розвитку. Досліджено напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в світі та сільський (зелений) туризм у структурі туристичного продукту України.

У II розділі проведено аналітичне дослідження діяльності туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт», надано його загальну організаційну характеристику та проведено аналіз середовища туристичного підприємства.

У III розділі визначено перспективні напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні, визначено проблеми та перспективи його розвитку, заходи його активізації в Україні. Розроблено новий сільський (зелений) тур для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Ключові слова: туризм, сільський (зелений) туризм, розвиток, Україна.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ.....	9
1.1. Сутність, форми та організаційні фактори розвитку сільського (зеленого) туризму.....	9
1.2. Напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в світі.....	16
1.3. Сільський (зелений) туризм в структурі туристичного продукту України.....	25
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТК «ЕТНОСВІТ».....	32
2.1. Загальна організаційна характеристика туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».....	32
2.2. Аналіз середовища туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».....	40
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	55
3.1. Визначення проблем та перспектив розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні.....	55
3.2. Визначення заходів активізації розвитку в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні.....	60
3.3. Розробка нового сільського (зеленого) туру для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».....	67
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	86

ВСТУП

Актуальність теми. Сільський (зелений) туризм набуває все більшого розповсюдження в світі. За прогнозами експертів попит на сільський зелений туризм в подальшому лише зростатиме, оскільки відбувається стрімка урбанізація, таким чином все більше людей будуть прагнути до відпочинку на природі та свіжому повітрі в спокійному та затишному місці – в сільській місцевості.

Для України даний напрям туристичної діяльності є дещо новим, проте його розвиток є головним аспектом в підвищенні якості життя сільського населення, зниження його безробіття та зростання додаткового доходу, покращення інфраструктури в регіонах та сільській місцевості. Отже, тема розвитку сільського зеленого туризму в Україні на сьогодні стає все більш актуальною.

Огляд останніх джерел та публікацій що дослідженню обраної теми присвячені праці багатьох вчених, зокрема: В. Атаманчук, В. Биркович, Г. Білявського, Л. Гальків, П. Горішевського, О. Дудзяк, Ю. Зінька, В. Іванишина, В. Ісаєнка, О. Килин, Н. Крахмальової, Н. Кудли, С. Нездоймінова, М. Рутинського, В. Стадник, Г. Чернявої, О. Щербань та ін. Не дивлячись на значний внесок авторів у дослідження сфери розвитку сільського (зеленого) туризму, вона потребує подальшого дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи визначення перспективних напрямів розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні на базі туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Для досягнення поставленої мети в роботі зазначені наступні завдання:

- визначити сутність, форми та організаційні фактори розвитку сільського (зеленого) туризму;
- дослідити напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в світі;
- розглянути сільський (зелений) туризму в структурі туристичного продукту України;

- надати загальну організаційну характеристику туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»;
- провести аналіз середовища туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»;
- визначити проблеми та перспективи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні;
- визначити заходи активізації розвитку в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні;
- розробити новий сільський (зелений) тур для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Об'єктом дослідження є туристичне підприємство ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Предметом кваліфікаційної роботи є шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні.

У першому розділі роботи проаналізовано теоретичні аспекти організації сільського (зеленого) туризму, визначено сутність, форми та його організаційні фактори розвитку. Досліджено напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в світі та сільський (зелений) туризм у структурі туристичного продукту України.

У другому розділі роботи проведено аналітичне дослідження діяльності туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт», надано його загальну організаційну характеристику та проведено аналіз середовища туристичного підприємства.

У третьому розділі роботи визначено перспективні напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні, визначено проблеми та перспективи його розвитку, заходи його активізації в Україні. Розроблено новий сільський (зелений) тур для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

Методи дослідження. В роботі використано: статистичний метод, метод бальної оцінки, метод SWOT-аналізу, математичний та економічний методи, метод аналізу та синтезу, метод прогнозування, метод порівняння та метод узагальнення для написання висновків роботи.

Інформаційною базою при написанні роботи виступили підручники, посібники, монографії, статті, статистичні дані Державної служби статистики України, дані ГО «Спілка сільського зеленого туризму в Україні», фінансова звітність та внутрішні документи ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» за 2019-2021 рр. та ресурси мережі Інтернет де висвітлюється досліджуване питання.

Практичне значення результатів дослідження полягає у розробці стратегії активізації сільського (зеленого) туризму в Україні.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати досліджень кваліфікаційної роботи були викладені у публікації автора: Некряч В. «Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні». Міжнародна наукова конференція молодих вчених, аспірантів і студентів «Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у ХХІ столітті» (7-8 квітня 2022 р.) – Київ (Додаток А).

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основна частина роботи становить 81 сторінку. Робота налічує 30 рисунків, 23 таблиці, 9 додатків. Список використаних джерел становить 41 джерело та розміщений на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ

1.1. Сутність, форми та організаційні фактори розвитку сільського (зеленого) туризму

На сьогодні, як в світі, так і в Україні все більшої популярності набуває такий напрям туризму, як сільський (зелений) туризм. Для тих, хто любить подорожувати - це гарний спосіб урізноманітнити свою подорож, та привезти із собою багато спогадів, навичок, і обов'язково сувенірів, які виготовлені місцевими жителями, і які зберігають в собі тепло та приємні спогади про місця відвідування. Сільський (зелений) туризм для сільських жителів – це можливість доданих джерел доходу, створення нових робочих місць (в тому числі для молоді та людей пенсійного віку) та розвиток творчого потенціалу.

В науковій літературі існує багато визначень поняття «сільський» туризм, розглянемо деякі з них (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування поняття «сільський» (зелений) туризм

Автор	Трактування поняття «сільський» (зелений) туризм
1	2
Биркович В. [2, с. 137]	Це специфічна форма відпочинку в приватних господарствах сільської місцевості з використанням майна та трудових ресурсів особистого селянського, підсобного або фермерського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної та етнографічної спадщини регіону
Матей Д. [28]	Це туристична діяльність, яку надають місцеві фермери для залучення туристів на їх сільську територію, а також з метою отримання додаткового прибутку. Такій вид туризму дозволяє туристу не лише відпочити на природі, але і ознайомитись з традиціями та звичаями місцевого населення
Клоезе Дж.В. [28]	Це вид туризму, якій включає в собі повний комплекс туристичної діяльності, яка розвивається в селі

1	2
Ністеріану П. [28]	Це вид послуг та дій, які характеризуються туристичної та фінансової діяльністю, який керується місцевим населенням, та оснований на тісному зв'язку з навколишнім середовищем
Колосова Л.С. [15]	Це туризм в сільській місцевості, при якому туристи під час такого відпочинку ведуть сільський спосіб життя на фермах та хуторах
Іванова В.Г. [19, с. 120]	Це вид туризму, який здійснюється у сільській місцевості з використанням землі, майна та послуг селянського господарства, також місцевих туристичних ресурсів із метою відпочинку, оздоровлення, ознайомлення громадян України, осіб без громадянства, іноземців з місцевими звичаями та традиціями
Медлік С. [38, с. 29]	Це відпочинковий вид туризму на сільських територіях. Він передбачає розвиток туристичних шляхів, місць для відпочинку, сільськогосподарських і народних музеїв, а також центрів обслуговування туристів з провідниками та екскурсводами
Кузик С. [22, с. 69]	Це проведення вільного часу в сільському середовищі, якому притаманна відповідна забудова, сільський побут, мальовничий ландшафт тощо
UNWTO [40]	Це суттєвий сектор світового туристичного господарства, який найбільш динамічно розвивається

Джерело: [2; 15; 19; 22; 23; 28; 38; 40]

В українському законодавстві поняття «сільський туризм» згадується у законі України «Про особисте селянське господарство», він зазначається як один із різновидів господарської діяльності у формі сільської гостинності, тобто надання послуг проживання та відпочинку міським жителям приватних господарствах сільської місцевості [1].

Спеціалісти європейської організації Euroter акцентують увагу на тому, що сільський туризм надає підтримку розвитку аграрним регіонам, збереженню культурної спадщини, відродженню місцевих традицій та виробництву місцевої продукції. Регіональна ідентифікація визначає даний вид туризму та слугує задоволенню потреб туристів з розміщення, харчування, дозвілля, і всього того, що сприяє стійкому розвитку соціальної сфери села [37].

Отже, розглянувши трактування поняття «сільський» (зелений) туризм можна сказати, що фахівці трактують його, як комплексний туризм в сільській місцевості, який сприяє стійкому розвитку сільських територій.

Змістовне наповнення поняття «сільський» (зелений) туризм подано на рис. 1.1.

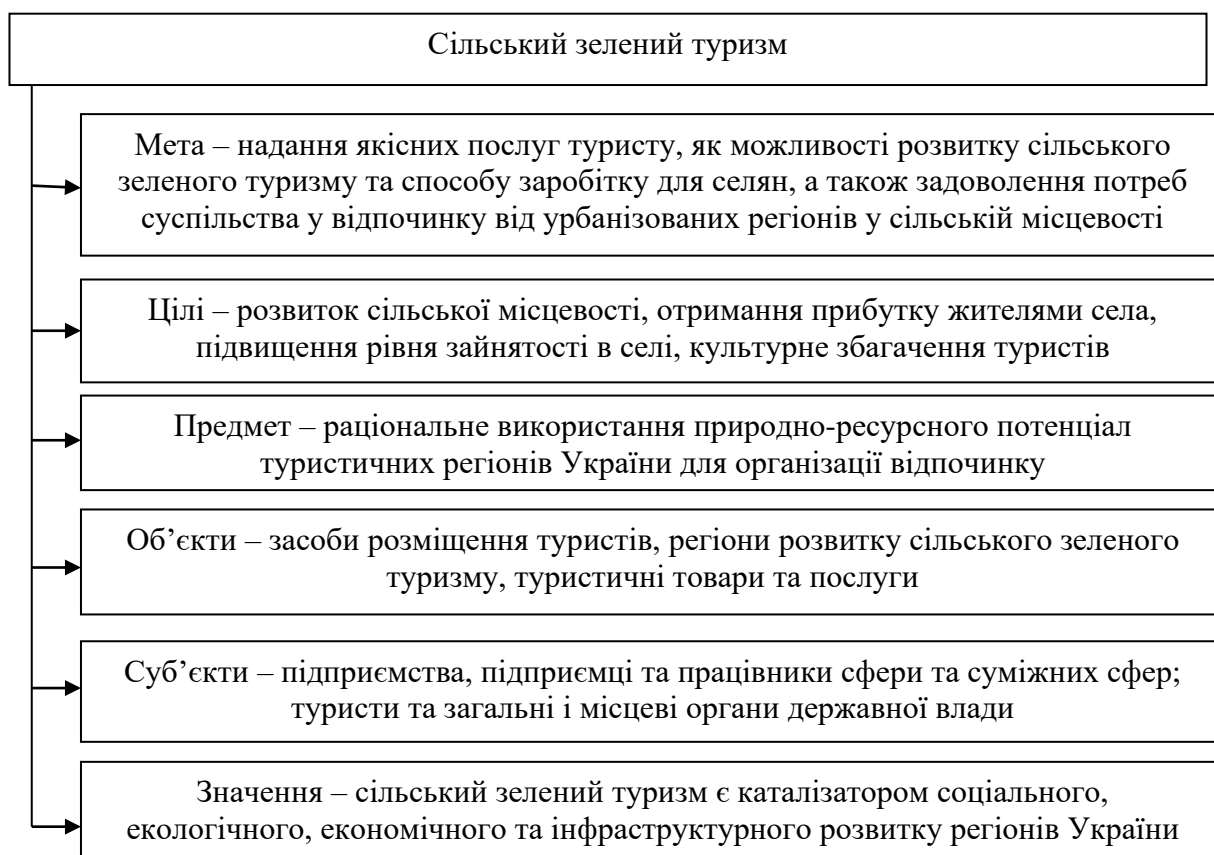

Рис. 1.1. Змістовне наповнення поняття «сільський» (зелений) туризм

Джерело: складено автором на основі [35, с. 40]

Основним ресурсом сільського туризму є сільська територія, основним завданням є збереження традицій та вклад в стійкий розвиток відвідуваних регіонів. Об'єкти культури, архітектури, пам'ятки природи, ландшафти, природні комплекси, подієві заходи, етнографічні об'єкти, традиційний побут, промисли та ремесла, місцева кухня, події культури та мистецтва, арт-симпозіуми, пленери, виставки і т.п. – все, що можна побачити та відвідати, подорожуючи сільською місцевістю, покращуючи добробут місцевих жителів, має відношення до сільського туризму. Головним критерієм сільського туризму є вклад цього виду діяльності в стійкий розвиток сільських територій (економічний, екологічний, соціальний та культурний). Сільський (зелений) туризм охоплює декілька організаційних форм (рис. 1.2).

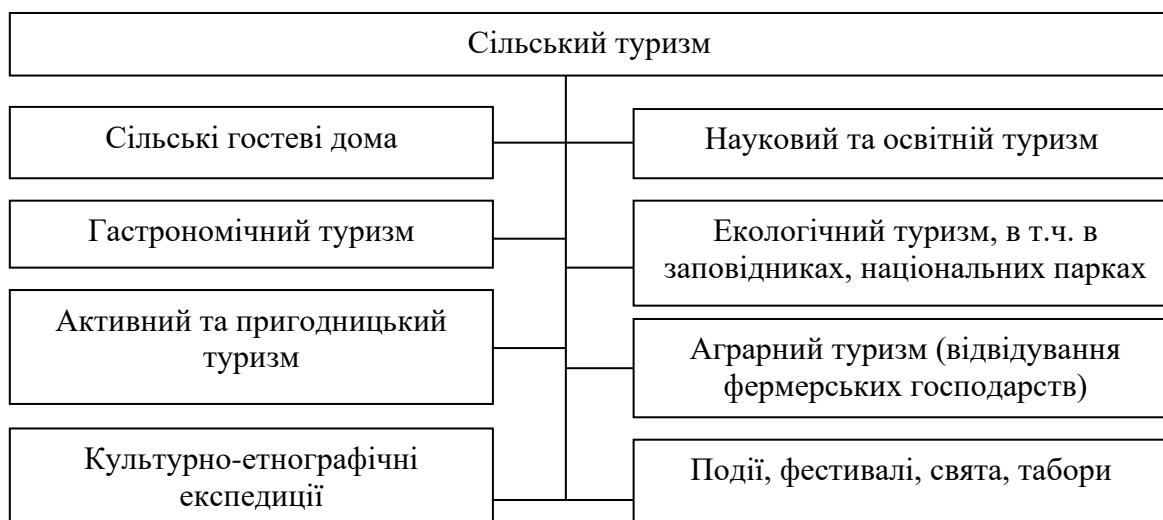

Рис. 1.2. Форми прояву сільського туризму

Джерело: [35, с. 30-31]

Сільський туристичний продукт – це комплекс послуг з ночівлі, харчування, розваг, екскурсій, які надає туристу власник житла [5, с. 24]. Основні елементи, які входять до сільського туристичного продукту подані на рис. 1.3.

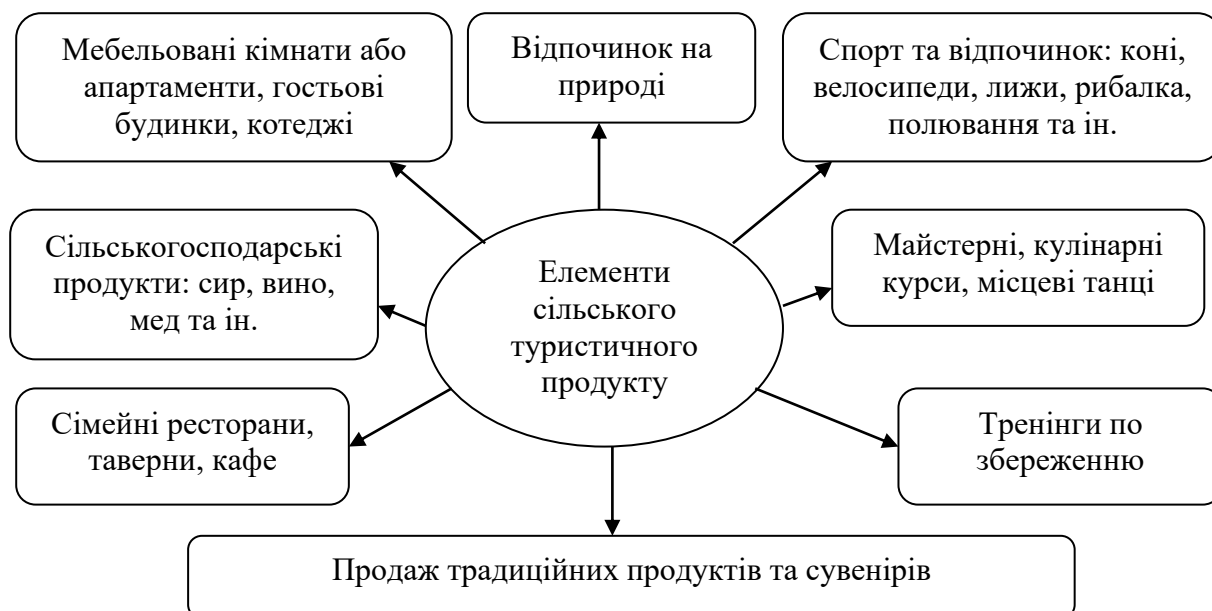

Рис. 1.3. Основні елементи сільського туристичного продукту

Джерело: складено автором на основі [20]

Ключові принципи сільського (зеленого) туризму:

- сільська гостинність - атмосфера сільського гостьового дому завжди дуже унікальна та особиста, затишна. Важливим є те, щоб гості відчували себе як в гостях у бабусі або у добрих друзів. Головне тут гостинність, відкритість та відвертість;

- традиційна та домашня кухня – без смачної їжі сільському туризму не обійтися. Їжа повинна бути натуральною та приготована за можливістю з місцевих продуктів з любов'ю. Гості із задоволенням спробують сімейну «фірмову» страву, овочі з городу, рибу, яку спіймали сьогодні вранці;

- нові навички та знання – люди подорожують для того, щоб побачити та дізнатися про щось нове, показати дітям, як живуть в інших регіонах, в сільській місцевості, навчитися чомусь. Наявність продуманої програми для гостей – це те, що відрізняє сільський туризм від простого відпочинку в сільській місцевості;

- власне підсобне господарство або виробництво – дуже важлива складова сільського подвір'я – господарство. Неважливо, чим саме займається сім'я, яка приймає гостей: сільським господарством, риболовлею або будь-яким іншим промислом, виробництвом будь-якої продукції – її спосіб життя, як правило, значно відрізняється від способу життя містян, які приїзять на відпочинок до села. Для туриста сільська щодення рутинна може стати найяскравішим враженням від поїздки;

- аутентичний зовнішній та внутрішній вигляд об'єкту – там, де ще збереглися старовинні сільські домівки та споруди, які притаманні даному регіону (дерев'яні, глиняні та ін.), варто зберігати та реставрувати їх із збереженням традиційних матеріалів, інтер'єрів, зовнішнього вигляду та використовувати для роботи з туристами.

Сільський (зелений) туризм – це вид підприємницької діяльності в сільській місцевості, який водить до сектору, як внутрішнього, так і міжнародного туризму. Для його розвитку необхідна наявність певних умов (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Умови для розвитку сільського (зеленого) туризму

Джерело: [26, с. 112; 35, с. 41]

Зазвичай розвиток сільського (зеленого) туризму відбувається на основі домогосподарства в якому задіяне не більше 10 осіб. Це найбільш розповсюджена форма сільського (зеленого) туризму.

Перспективним напрямом в сфері сільського (зеленого) туризму стає популяризація новітніх технологій в сільському господарстві, проведення ознайомчих екскурсій зі специфікою сільськогосподарського виробництва та знайомство гостей з національними традиціями, звичаями та святами.

Розвитку сільського (зеленого) туризму сприяє низка факторів, наявність яких та їх рівень здійснює безпосередній вплив на сільський (зелений) туризм (рис. 1.5).

Варто, наголосити, що більшість з наведених факторів на сьогодні в Україні здійснюють протилежний вплив, тобто гальмують розвиток сільського (зеленого) туризму в країні.

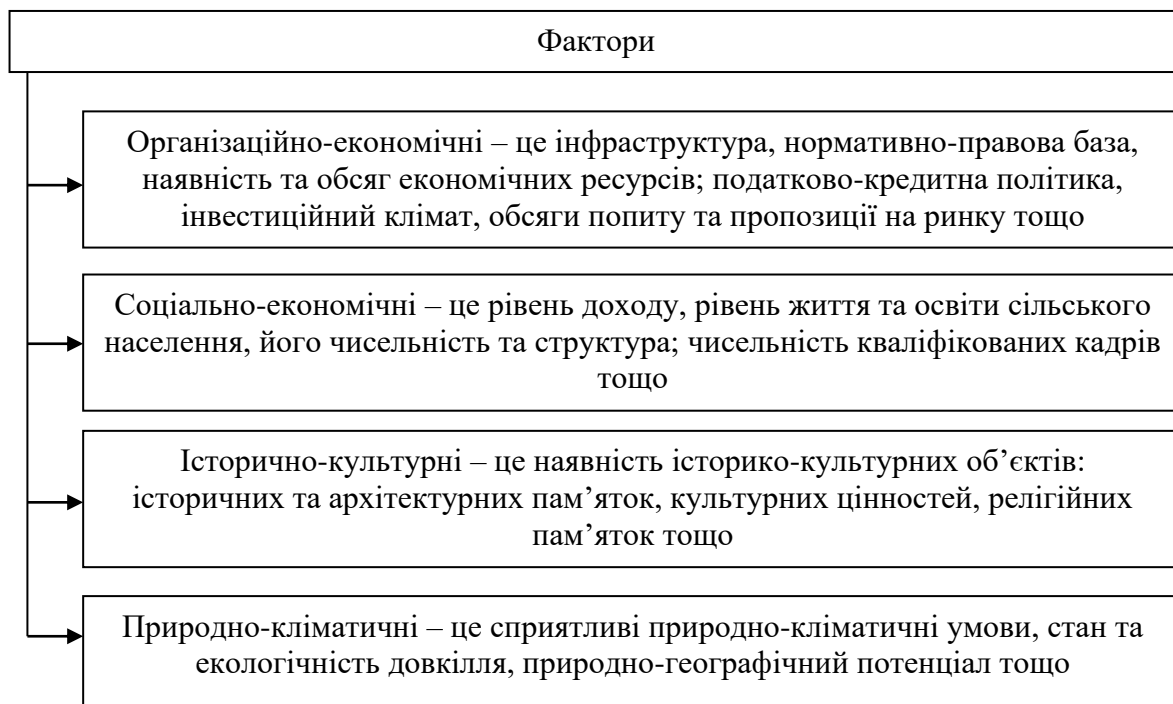

Рис. 1.5. Фактори впливу на розвиток сільського (зеленого) туризму
Джерело: складено автором на основі [5, с. 52]

Вказавши позитивні фактори впливу на розвиток сільського (зеленого) туризму, варто згадати і про загрозливі чинники розвитку даної сфери туризму. Вони поділяються на шість груп: інноваційні, фінансові, політики-правові, інтелектуально-кадрові, екологічні, інфраструктурні та чинники, які стосуються безпеки (Додаток Б).

Значення сільського (зеленого) туризму для держави, сільських територій та туристів має прояв в багатьох аспектах (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Значення сільського (зеленого) туризму для держави, сільських територій та туристів

Для держави	Для сільських територій	Для туристів
1	2	3
Поповнення бюджету	Додатковий дохід	Активний відпочинок в сільській місцевості
Зниження рівня безробіття	Створення нових робочих місць	Споживання свіжих продуктів харчування
Активізація діяльності сільського населення	Покращення інфраструктури села	Безпосередній контакт з природою

Продовження табл. 1.2

1	2	3
Пропаганда національних культурних традицій	Активізація населення села	Участь у житті сільського суспільства
Використання переважно невитратних ресурсів, перш за все, природної, соціокультурної та історичної спадщини	Імпульс для розвитку інших галузей економіки (транспорт, будівництва, торгівлі, культури, ремісничої майстерності та промислів)	Вивчення культури регіонів, його історичної та природної спадщини
Надходження додаткових інвестицій та доходів	Збереження культурної та історичної спадщини сільського регіону	Набуття нових навичок та досвіду життя у сільській місцевості
Відсікання деструктивних шарів та орієнтування на створення умов для успішного розвитку та кількісного зростання місцевого суспільства	Набуття нових знань, навичок, підвищення кваліфікації сільського населення для організації прийому гостей	Вивчення циклу виробництва продукції, спостереження за сільською худобою та тваринами
Розвиток ділових та культурних зв'язків	Підвищення самооцінки особистості сільських жителів	Культурне збагачення, розвиток зацікавленості

Джерело: складено автором на основі [14, с. 764-766]

Проаналізувавши табл. 1.2 можна сказати, що на всіх рівнях значення розвитку сільського (зеленого) туризму є достатньо великим, оскільки воно сприяє розвитку територій, надходженню додаткових грошових коштів, дає поштовх для розвитку інших галузей економіки та т.п.

Отже, сільський (зелений) туризм є перспективним напрямом сфері туристичної діяльності, який не лише сприяє розвитку села, але і дозволяє мешканцям міст ознайомитись з народними місцевими традиціями, звичаями, культурою, скоштувати натуральних продуктів та відпочити на природі.

1.2. Напрями розвитку сільського (зеленого) туризму в світі

Початок формування сільського (зеленого) туризму, як складової туристичної сфери припадає на початок XVIII ст., коли у французьких та швейцарських Альпах почали з'являтися перші будиночки – для

обслуговування експедицій британських туристів-природолюбів. Масовий розвиток сільського (зеленого) туризму починається із другої половини ХХ ст.

Так, у той час у США та Великобританії відбувається поширення концепції «Bed & Breakfast» – тимчасове проживання в порожніх кімнатах будинків, незалежно від місця їхнього розташування. З часом зі спектру нічліжних закладів типу «B & B» виокремлюється відпочинок власне у сільських будинках та міні-готелях, розташованих у сільській місцевості [10, с. 191]. Категорії нічліжних закладів типу «B & B», які наразі відносяться до сектора сільського (зеленого) туризму подані на рис. 1.6.

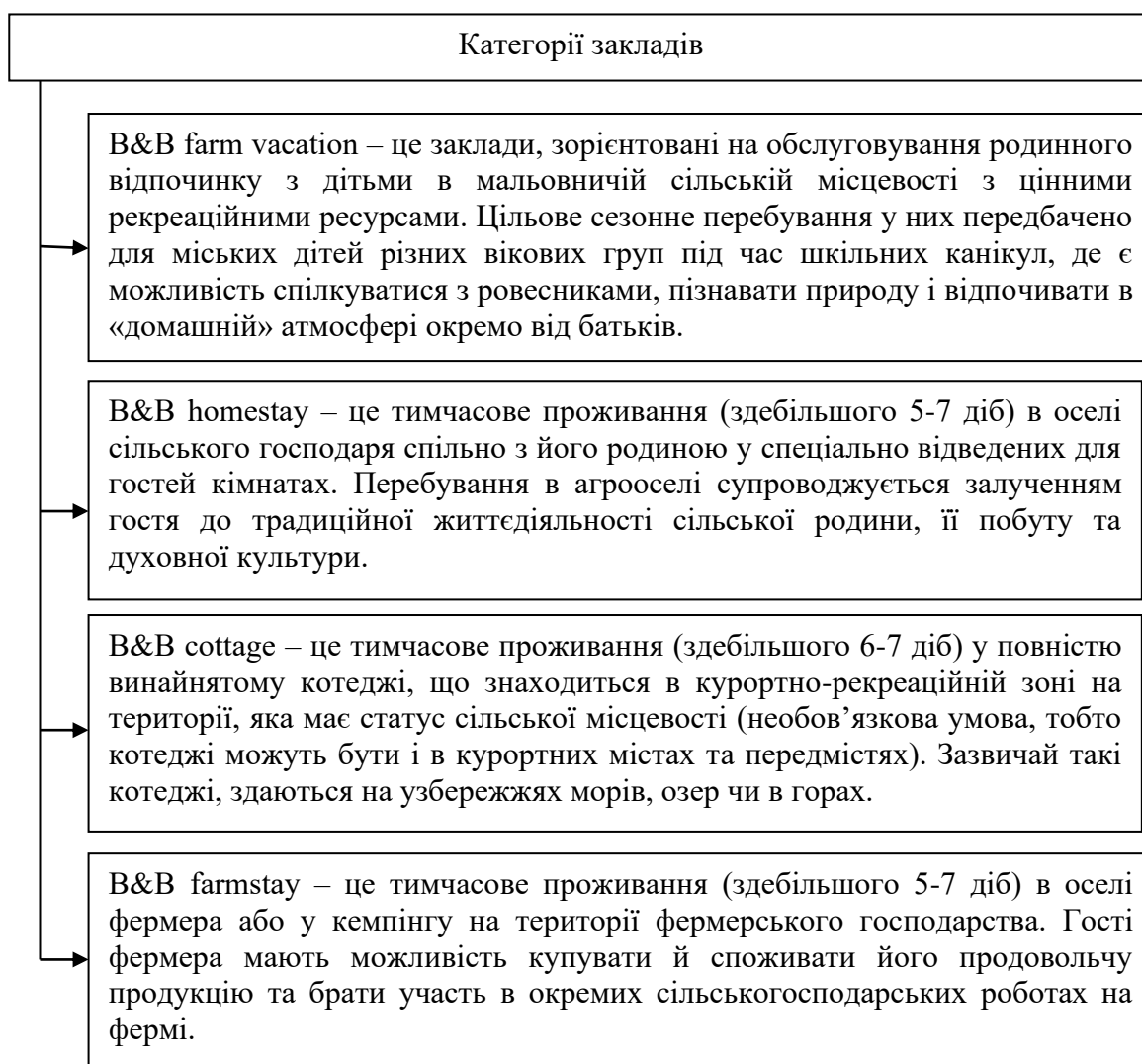

Рис. 1.6. Категорії нічліжних закладів типу «B & B» у сільському (зеленому) туризмі

Джерело: складено автором на основі [10, с. 191]

На сьогодні, сільський туризм міцно увійшов у економіку багатьох держав. Він є достатньо популярним та розповсюдженим в таких країнах, як: Франція, Італія, Іспанія, Польща, Литва, Німеччина, Великобританія, Малайзія, США та ін. Зараз в світі існує чотири основні моделі розвитку сільського туризму в межах різних географічних районів світу, їх призначення та характеристики подані в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Особливості моделей розвитку сільського (зеленого) туризму в світі

Модель	Призначення	Особливості
Англо-американська (Великобританія, США, Канада)	Вихід з післявоєнної економічної кризи	Орієнтація на автотуристів, надання місця ночівлі, вузький асортимент додаткових послуг, відсутність підтримки з боку держави, низький рівень національної специфіки. Види діяльності: пішохідні, кінні прогулянки, мисливство, риболовля, екскурсії з відвідуванням пам'яток історії
Азійська (Шрі-Ланка, Японія, Малайзія)	Розширення спектру туристичних пропозицій країни	Особлива роль національного колориту, широкий спектр додаткових послуг, активна державна підтримка, комфортабельне розміщення в «VIP-селах» або дорогих національних готелях в сільській місцевості. Види діяльності: гірський сплав, альпінізм, підводне плавання, сафарі
Західно-європейська (Франція, Іспанія, Італія, Данія, Австрія, Німеччина, Фінляндія)	Зростання економічної ролі села	Організований сільський побут, активна державна підтримка, ефективне інформаційне супроводження, розміщення у окремих домівках в сільській місцевості, близькість до водоймищ. Види діяльності: виноробство, сироваріння, відвідування мальовничих місць
Східно-європейська (Болгарія, Польща, Чехія, Литва, Кіпр, Греція)	Перерозподіл туристичних потоків в середині країни	Організований сільський побут, розміщення в сільській місцевості, застарілий житлово-комунальний фонд, висока вартість створення сільського туристичного підприємства. Види діяльності: традиційні види діяльності, залучення до сільського способу життя, участь у сільськогосподарській діяльності

Джерело: складено автором на основі [18]

В світі існує практичний досвід щодо реалізації кількох моделей в сфері сільського (зеленого) туризму, які можна згрупувати таким чином:

- розвиток сільського туристичного бізнесу, основою якого є мале сімейне гостинне господарство;

- будівництво середніх та великих об'єктів в сільській місцевості безпосередньо для сільських туристів, а саме спеціалізованих приватних готелів, які стилізовані під «туристичне сіло», культурно-етнографічних центрів та т.п.;

- створення державних (або приватних) сільськогосподарських парків.

В країнах ЄС кількість місць проживання в сільській місцевості більше 600,0 тис. місць. Частина сільськогосподарських угідь, на території яких розміщуються туристи у Швеції становить 20%, у Австрії 10%, у Німеччині та Нідерландах 8%, у Франції 4%, у Італії 2%. В Іспанії, яка є однією з розвинутих в сфері туризму країн в світі для сільського туризму використовується лише 0,5% від сільських угідь країни.

На рис. 1.7 подано відсоток туристів в деяких країнах ЄС, які обирають сільський туризм.

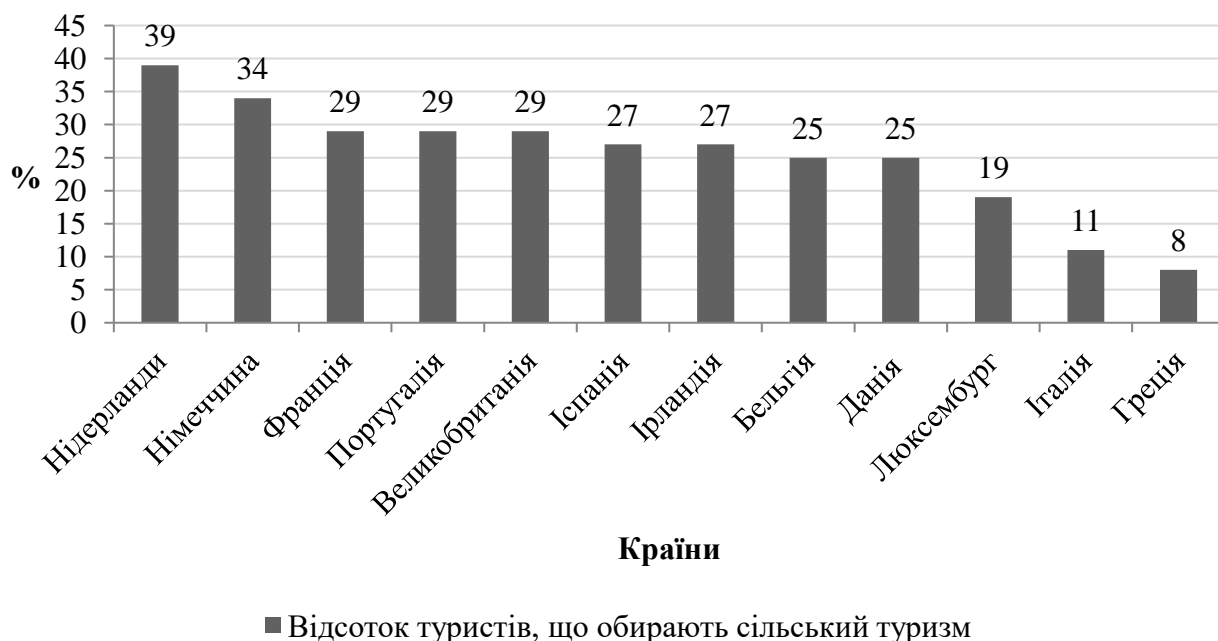

Рис. 1.7. Відсоток туристів, які надають перевагу сільському туризму в деяких країнах ЄС, %

Джерело: складено автором на основі [36; 41]

Як видно, з рис. 1.7, лідерами за часткою туристів, які обирають сільський туризм серед країн ЄС є такі країни, як Нідерланди – 39%, Німеччина - 34%, Франція, Португалія та Великобританія по 29%.

В Європі сприяє розвитку та надає інформаційну підтримку сільському (зеленому) туризму Європейська федерація сільського туризму «Ruraltour» - це професійна туристична торгова організація, яка представляє даний сектор на європейському рівні. До її складу входять 28 національних та регіональних провайдерських організацій із 24 країн географічної Європи. Наразі пропонується на вибір більше ніж 100,0 тис. закладів. Ночівля та сніданок, або самообслуговування в приватних домах та на фермах, невеличкі сімейні готелі та гостеві домівки, домашня їжа або активний туризм: все це символізує аутентичний сільський та фермерський туризм в Європі під знаком якості EuroGites [39]. Розглянемо характерні особливості сільського туризму в деяких країнах Європи.

Австрія – рай для піших прогулянок влітку та катання на лижах взимку. Крім ріллі та садів велику роль відіграє виноробство. Сільське господарство в країні мальовниче. Австрійці дуже пишаються своєю їжею, тому фермерські ринки, фермерські магазини, готелі та таверні є невід’ємною частиною культури. Туристам запропонують збирання лікарських трав, приготування молокопродуктів, вигін худоби та активний відпочинок.

Бельгія – країна сповнена контрастів. Різні регіони – Брюссель, Фландрія та Валлонія. Ліси займають 30%, сільські угіддя 40%. В країні працює три асоціації, які спеціалізуються на сільському туризмі, та охоплюють відповідні регіони Фландрії та Валлонії. Разом вони пропонують понад 2200 варіантів розміщення, розподілених між будинками для відпочинку із самообслуговування та заміськими пансіонатами [39].

Боснія та Герцеговина – тут туристів чекають доброзичливі та гостинні мешканці на своїх невеликих місцевих фермах. Вони запропонують їм традиційно приготовану їжу: хліб, соки, мед, молоко та домашній лаваш. Природа тут добре збереглася, в оточенні термальних вод і унікальної флори і

фауни, туристи знайдуть безліч пішохідних маршрутів. Навчаться збирати лікарські рослини, ягоди та гриби.

Болгарія – країна контрастів та яскраво вираженої ідентичності. Велика частина країни являє собою музей балканської культури просто неба з красиво прикрашеними церквами, прекрасними мечетями, селами, в яких зберігся живий фольклор. Понад 30% території країни покрито лісами. Країна входить до числа провідних виробників якісної рожевої олії та є світовим лідером з виробництва лавандової олії [39].

Кіпр – вдалині від туристичних зон кіпрська сільська місцевість багата своїми традиціями, виноградниками та виноробами. Відпочиваючи в сільській місцевості країни туристи зможуть прокинутися під спів півня або рев осла, поснідати в тіні виноградної лози із запахом жасмину в повітрі, відправитися в довгу прогулянку в ліс, що пахне соснами, поспостерігати за тим, як готується місцевий хліб і сир халумі [39].

Естонія – країна приблизно на 50% складається із лісу. Естонці люблять свої ліси, болота і всіх істот, що живуть у них. Будучи однією з найменше густонаселених країн Європи, Естонія є чудовим місцем для відпочинку на природі для тих, хто хоче розім'ятися та насолодитися тишею і усамітненням. Незважаючи на те, що в основному естонські острови безлюдні, як правило, є сільські райони, на яких збереглися сліди місцевої культури вікінгів та середньовічної культури.

Фінляндія – повна цікавих контрастів. Ночівля та сніданок на фермі або в замському готелі чи садибі із смачною їжею. Котедж на березі озера є невід'ємною частиною фінського літа. Фінські притулки з оазами відпочинку, сауни та планування, рибалка, веслування на каное, катання на лижах та санях. Їжа у фінському селі натуральна, по-справжньому місцева та чиста. Кожен регіон має свій смаковий характер. Довгі літні дні та прохолодні температури підсилюють аромати та пігменти лісових ягід [39].

Грузія – тут туристи зможуть помилуватися красивими краєвидами глибоких ущелин річок, альпійських лугов, густих лісів, зелених полів та долин,

дослідити релігійні та культурні об'єкти. В селі туристи зможуть скоштувати екологічно чисті продукти та вишукані домашні страви, навчитися ремеслу грузинського тосту з чудовим грузинським вином.

Німеччина – сільський туризм та відпочинок на фермах є невід'ємною частиною індустрії туризму по всій країні. Близько 10000 фермерських господарств організовані асоціаціями окремих федеральних земель та пропонують відпочинок на фермах, стайнях, виноробнях, рибальських фермах або в квартирах та будинках відпочинку у сільській місцевості.

Греція – автентичні регіони, які не згадуються у туристичних путівниках. Розвитком сільського туризму в країні займається Грецька федерація туризму. Рекомендовані федерацією будинки завжди розташовані в автентичному середовищі, та з добре збереженою місцевою архітектурою.

Угорщина – Національну федерацію сільського туризму було створено в країні у 1994 році, яка у 2001 році зазнала трансформації та стала асоціацією із 19 повітових організацій. Після процесу кваліфікації житлові приміщення можуть одержати торгову марку під назвою «сільське житлове приміщення із соняшниками». Основна мета сертифікації - гарантія якості послуг, що надаються житлом, та забезпечення того, щоб ці послуги відповідали професійним очікуванням визначеним федерацією [39].

Італія – сільський туризм в Молізі, одному з найменших регіонів країни. Це скарбниця краси, в якій залишилася нематеріальна спадщина цієї маловідомої території. Нерозривне поєднання природної та антропоної краси, культурна спадщина, все це можуть відвідати люди які люблять безпосередній контакт із природою, традиціями та справжніми місцевими продуктами.

Латвія – складається із родючих низовинних рівнин та помірних пагорбів, при цьому більша частина її території розташована на висоті близько 100 м над рівнем моря. Країна має великі лісові масиви, розгалужену мережу річок, тисячі озер та сотні кілометрів узбережжя із сосновими лісами, дюнами та білими піщаними пляжами. Латвія цікавий туристичний напрям для відпочинку у гостьових будинках у сільській місцевості країни [39].

Литва – в країні діє Литовська асоціація сільського туризму на національному рівні, яка об'єднує 60% постачальників сільського туризму в країні, та налічує близько 400 членів. Бачення Литовської асоціації сільського туризму у тому, щоб зробити сільський туризм затишним, гостинним та якісним місцем відпочинку, розвиваючи конкурентоспроможній сільський туристичний продукт [39].

Люксембург – в країні діє Асоціація щодо просування сільського туризму, яка пропонує оформити бронювання напряму, на основі списку власників в он-лайн каталозі. Недоторкана лісова природа, різноманітні мальовничі ландшафти, тисячолітня культурна та архітектурна спадщина. Відпочинок у сільській місцевості – це здоровий відпочинок серед зелені, тісніший контакт з фермою та сільським життям [39].

Чорногорія - країні діє Асоціація сільського туризму Чорногорії «Туризм в селах» - вона об'єднує фермерські господарства з усієї країни, які пропонують туристичні послуги. На даний момент в асоціації налічується 70 членів. Мета – зростання та удосконалення сільського туризму, а також допомога сім'ям, які живуть у сільській місцевості. В селах збереглись стародавні традиції. Домогосподарства готують їжу, купуючи лише ті інгредієнти, які не можуть виробити [39].

Норвегія – відпочинок на природі є важливою складовою національної ідентичності і навіть встановлений законом. В країні діє національна організація сільського туризму та сільськогосподарської продукції HANEN. Туристи можуть насолоджуватися прогулянками на природі, підніматися на найближчу гору або милуватися північним сяйвом, чи отримати гострі відчуття від катання на собачих упряжках, каякінгу та спостереження за китами. Члени HANEN пропонують комфортне проживання у спокійній обстановці. Спати можна у старій коморі, затишному «рорбуері» або усамітнених будиночках. Туристи можуть насолодитися вечерею з п'яти страв у ресторані або вибрати традиційну норвезьку кухню з «rømmegrøt» (кашею) [39].

Польща – мірне та спокійне сільське життя подалі від стресу та забрудненого сучасного світу. Польська федерація туризму «Гостинні господарства» створена у 1996 році, та об'єднує асоціації власників сільських господарств. Гостинні люди, природне середовище та культурна спадщина польського села зроблять перебування дуже приємним. Туристи дізнаються про місцеві звичаї та традиції, побачать роботи народних умільців та ремісників та відчують незабутній смак сільської кухні. Заклади відпочинку розташовані в мальовничих місцях [39].

Румунія – відчутти справжню Румунію можна лише залишившись на фермах, у сільських будинках, які розташовані на мальовничих ландшафтах. Національна асоціація сільського, екологічного та культурного туризму створена у 1994 році, наразі вона має 30 відділень по всій країні. Понад 2500 пансіонатів пропонують біля 7500 номерів.

Сербія – сільська місцевість пропонує ідеальні можливості для занять спортом, а ферми також є чудовою відправною точкою для екскурсій по країні. Відпочинок на фермі це незабутнє враження – насолода фірмовими стравами традиційної сербської кухні в супроводі чудових вин [39].

Словаччина – чудові природні пейзажі, багата історія, культура та традиції. Неповторні смаки регіональних фірмових страв та традиційної національної гастрономії. Мальовничі історичні місця та чудові пам'ятки світового значення.

Словенія – туристичні ферми, оточені величезними луками, барвистими полями та пишними лісами, фермери живуть на них протягом багатьох століть у тісному контакті з природою. Асоціація туристичних господарств та ферм Словенії створена у 1997 році. Наразі 390 членів асоціації пропонують 2100 ліжок. Чисте повітря та вода, звуки коров'ячих дзвіночків та запах свіжоскошеної трав, спів птахів в листяних кронах. Завдяки своєму розташуванню туристичні ферми є ідеальними для ознайомлення з околицями та для активного проведення часу на природі [39].

Іспанія – регіональна організація в Каталонії (TURALCAT) пропонує широкий вибір послуг сільського туризму в двох регіонах на півдні та півночі сходу Іспанії. Різноманітність сільського господарства, колоритна архітектура та гастрономія, справжній сільській світ.

Швейцарія – розташована в самому серці Європи, не перестане дивувати туристів, гори та озера, свіже повітря та національна їжа, знайомство з місцевим фольклором та традиціями, участь у сільськогосподарської діяльності [39].

Таким чином, в світовій практиці концепція сільського (зеленого) туризму окрім економічного аспекту, несе в собі певне ідеологічне навантаження. Розвиток сільського туризму пов'язаний з вирішенням соціокультурних завдань – збереженням національної та етнокультурної спадщини, збереженням природного та історичного середовища, відродженням традиційних цінностей та способу життя селян.

1.3. Сільський (зелений) туризм в структурі туристичного продукту України

Термін «сільський зелений туризм» було впроваджено вперше у 1996 році «Спілкою сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні», яка була заснована в тому ж році на установчій конференції в м. Київ.

На сьогодні проблемами та розвитком сільського (зеленого) туризму в країні займається громадське об'єднання «Спілка сільського зеленого туризму України» (рис. 1.8). Саме ця Спілка розробила та затвердила Програму добровільної категоризації у сфері сільського (зеленого) туризму під назвою «Українська гостинна садиба» [11].

Головна мета даної організації сприяти розвитку сільських територій та підвищенню комплексного обслуговування туристів в сільській місцевості, надання послуг з розміщення згідно встановленим стандартам (Додаток В).

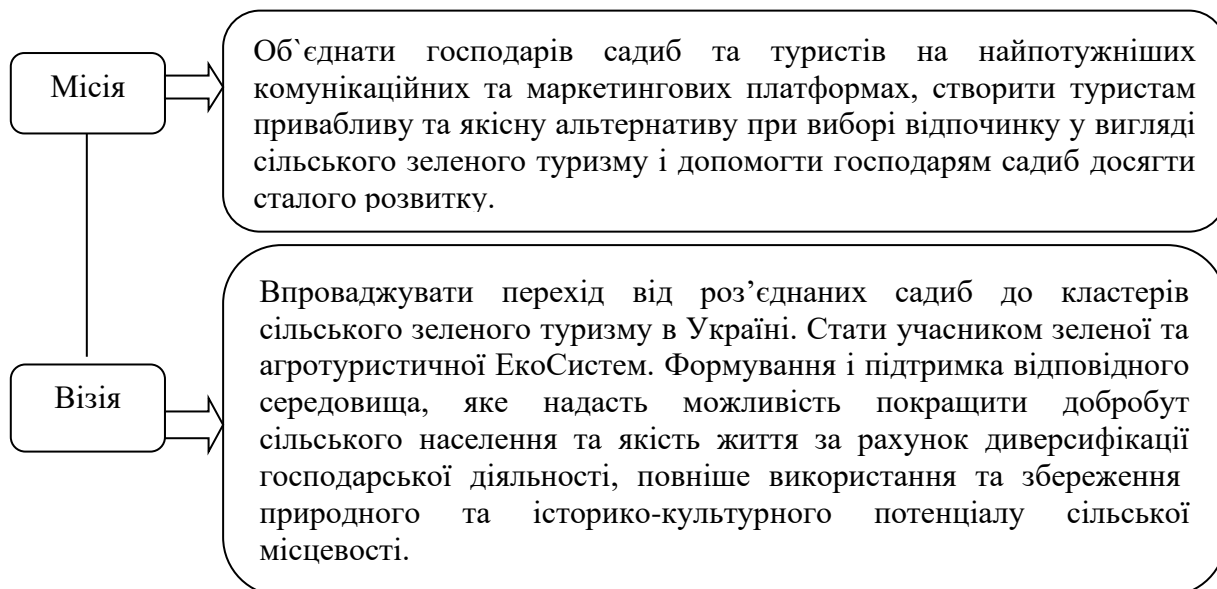

Рис. 1.8. Місія та візія ГО «Спілка сільського зеленого туризму в Україні»

Джерело: [11]

Пройшовши добровільну сертифікацію та категоризацію власники засобів розміщення для туристів в сільській місцевості отримують певну категорію та знак, який надається лише на три роки (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Знак «Українська гостинна садиба».

ГО «Спілка сільського зеленого туризму в Україні»

Джерело: [11]

Отримавши такий знак, власник розміщує його на зовнішній стороні свого будинку. Також все це засвідчується відповідним сертифікатом, який подано в Додатку Г.

Наявність такого знаку та сертифікату дозволяє власнику повідомляти гостям про відповідну якість житлових умов та послуг при проведенні рекламних компаній, або розміщенні рекламних оголошень в ЗМІ, встановлювати відповідну до отриманої категорії оплату за розміщення. Всього надаються чотири категорії: базова (без квітки), перша (одна квітка), друга (дві квітки) та третя (три квітки) – це найвища категорія. Стислий опис кожної категорії подано в Додатку Д.

Для кращого розуміння та відображення становища в сфері сільського зеленого туризму в Україні розглянемо пропозиції учасників мережі «Українська гостинна садиба» за регіонами та областями України. Перелік засобів розміщення за регіонами та їх категоріями подано в Додатку Е.

На рис. 1.10 подано розподіл садиб в Україні, які пройшли добровільну категоризацію за отриманими категоріями.

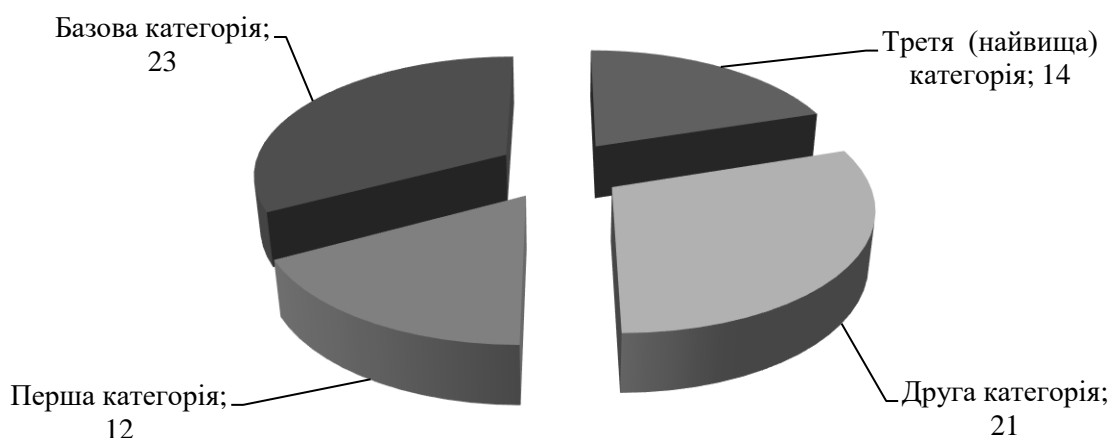

Рис. 1.10. Розподіл садиб в Україні за отриманими категоріями при проходженні добровільної категоризації (од.)

Джерело: складено автором на основі [11]

Як видно з рис. 1.10 переважають садиби, які мають базову категорію – 23 садиби, це найнижча категорія, яка включає дві або більше кімнат, з простим

меблюванням, мінімальними зручностями та невисоким рівнем обслуговування. Проте ціна є доступною, господарі гостинними, їжа якісна та натуральна, а природа різноманітна та дивовижна. Друга категорія садиб нараховує 21 садибу, це позитивне явище, оскільки надання послуг тут вже на належному рівні, є всі зручності, меблювання більш сучасне та якісне. Першу категорію мають 12 садиб, третю найвищу категорію мають 14 садиб.

Аналіз садиб, які входять до мережі «Українська гостинна садиба» ГО «Спілка зеленого туризму в Україні» у 2021 р. у розрізі областей та за категоріями подано в Додатку Ж. Нагальне відображення структури садиб за регіонами подано на рис. 1.11.

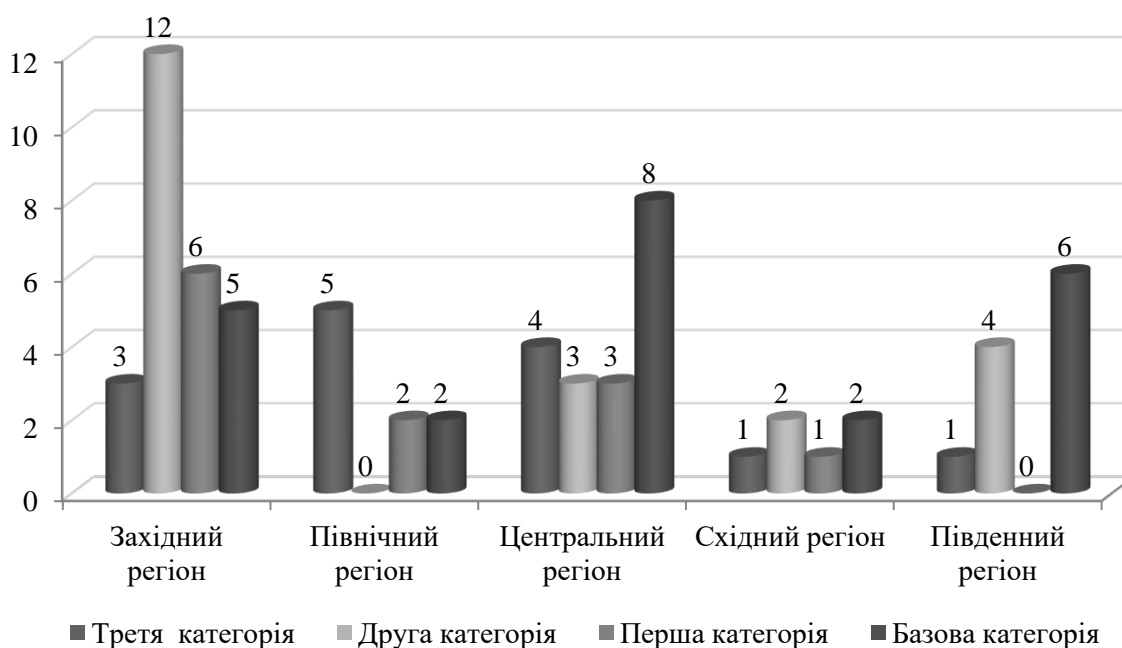

Рис. 1.11. Структура садиб, що входять до мережі

«Українська гостинна садиба» за категоріями по регіонам України

Джерело: складено автором на основі [11]

Всього в Україні станом на травень 2021 р. в ГО «Спілка зеленого Туризму в Україні» добровільну категоризацію пройшли 70 садиб. Найбільша кількість садиб знаходиться в Західному регіоні – 26 садиб, більшість яких в Закарпатській області. У Центральному регіоні знаходиться 18 садиб, більшість з яких припадає на Полтавську область – 8 садиб. У Південному

регіоні знаходиться 11 садиб, на Північний припадає – 9 садиб, а на Східному регіоні – 6 садиб. Аналіз учасників мережі «Українська гостинна садиба» за областями показав, що не всі області представлені у даній сфері. Так не представлені такі області, як: Волинська, Донецька, Луганська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька. Це відбувається в результаті того, що категоризація є добровільною справою.

Варто зазначити, статистичні дані в Україні не відображають всю кількість садиб, які є на Україні та надають послуги сільського зеленого туризму. На сьогодні неможливо визначити їх загальну кількість, проте за словами фахівців приблизно 85-90% садиб є незареєстрованими [17].

В Україні на державному рівні на сьогодні ще не прийнято закон, щодо сприяння та регулювання «сільського зеленого туризму», проте даний термін вживається у Законі України «Про особисте селянське господарство» [1].

Серед регіонів України на сьогодні лідером в наданні послуг сільського (зеленого) туризму є Західний регіон. Перевага регіону не лише за пропозиціями відпочинку, але і за популярністю серед туристів. Найбільша популярність у Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській та Чернівецькій областях. Взимку туристів приваблює катання на гірських лижах, колоритні Новорічні та Різдвяні свята, влітку – краса природи Карпат, можливість сходити в похід, збирати гриби та ягоди. В регіоні величезна кількість історичних та культурних пам'яток, а Закарпаття славиться своїм виноробством та домашніми сирами. Якість надання послуг тут на належному рівні.

Центральний регіон України – тут найбільша кількість пропозицій з сільського (зеленого) туризму наявна у Полтавській, Черкаській, Вінницькій та Кропивницькій областях. Туристам запропонують покататися на конях, відвідати музеї та історичні пам'ятки архітектури та природи, а ще Полтавщина це – Диканька та Великі Сорочинці, місця які пов'язані з Гоголем. Послуги з розміщення туристів на середньому рівні, але це не завадить відчутти увесь місцевий колорит життя на селі.

Пропозиції сільського (зеленого) туризму в Південному регіоні України в більшості випадків зосереджені в таких областях, як: Одеська, Миколаївська, Запорізька та Херсонська. Різноманітність флори та фауни, скелі, каньйони, дивовижний Південний Буг, ландшафтний парк «Кинбурнська коса», в поєднанні із неповторною природою, культурою та традиціями і звичаями різних національностей, які проживають на Одещині не залишають нікого байдужими.

В Північному регіоні сільський (зелений) туризм найбільш поширений в Київській, Житомирській та Чернігівській областях. Тут туристи зможуть означитись з Трипільською культурою, чудовими краєвидами та неповторною природою Полісся.

У Східному регіоні України сільський (зелений) туризм більшого розповсюдження отримав в Дніпропетровській та Харківських областях. Туристи зможуть не лише відпочити на природі, але і зануритися в козацькі часи, почути цікаві історії про отаманів та козаків, та дізнатися багато цікавого про відомий петриківський розпис.

Загалом за проведеним дослідженням можна впевнено стверджувати, що Україна – це країна, яка має значний потенціал для розвитку сільського (зеленого) туризму. Підґрунтям для розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні виступає самобутня культура та традиції, які і досі зберігаються в селах, унікальна природа та історична спадщина. Але в зв'язку з відсутністю необхідної підтримки на державному рівні, розвиток даної сфери туризму відбувається доволі повільно. Майже відсутні інвестиції, які потрібні для підтримки інфраструктури, покращенню стану засобів розміщення та надання необхідного рівня послуг туристам на сільських територіях, що в свою чергу зробило би відпочинок на селі більш привабливим як для внутрішніх, так і для зовнішніх туристів.

Висновки до розділу 1

Все більша частина туристів в усьому світі починає надавати перевагу відпочинку за містом, у сільській місцевості. Завдяки такому виду відпочинку туристи не лише насолоджуються мальовничими краєвидами недоторканої природи, дихають свіжим повітрям та вживають екологічно чисті продукти місцевого виробництва, вони ще мають можливість ознайомитись з культурою, традиціями та звичаями місцевого населення, набути нові навички та знання, особливо щодо ведення підсобного господарства. Все це пропонує туристам – сільський (зелений) туризм.

Сільський (зелений) туризм сприяє економічному, екологічному, культурному та соціальному розвитку сільських регіонів. Ключовими принципами сільського (зеленого) туризму є: сільська гостинність; традиційна домашня кухня; нові навички та знання; власне підсобне господарство або виробництво; аутентичний зовнішній вигляд об'єкту.

В світі існує декілька моделей розвитку сільського (зеленого) туризму: англо-американська; азійська; західно-європейська та східно-європейська. Серед країн світу – лідерами за частиною сільських туристів в загальному туристичному потоці є Нідерланди – 39%. Розвитку сільського (зеленого) туризму в Європі сприяє Європейська федерація сільського туризму «Ruraltour». Більшість Європейських країн мають в країні Асоціацію, яка займається підтримкою та розвитком сільського (зеленого) туризму в країні.

В Україні розвитком та просуванням на туристичний ринок сільського «зеленого» туризму займається громадська організація «Спілка сільського зеленого туризму України». Дана організація є розробником спеціальної системи категоризації для закладів розміщення туристів в сільській місцевості під назвою «Українська гостинна садиба». З приводу того, що проходження даної категоризації є добровільною справою, станом на 2021 рік її пройшло лише 70 садиб в Україні. Найбільшого розвитку сільський (зелений) туризм на сьогодні в Україні набув у Західному регіоні.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО
ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТК «ЕТНОСВІТ»

2.1. Загальна організаційна характеристика туристичного
підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» зареєстровано 06.08.2014 р. за юридичною адресою: м. Київ, вул. Юрія Ілеєнка, 81д, оф. 114.

Організаційно-правова форма: Товариство з обмеженою відповідальністю.

Форма власності: недержавна власність.

Керівник: Загорулько Алла Дмитрівна.

Код ЄДРПОУ: 2461111948

Розмір статутного капіталу: 2000,00 грн.

Основний вид діяльності за КВЕД:

79.11 Діяльність туристичних агентств

Інші види:

79.12 Діяльність туристичних операторів

79.90 Надання інших послуг бронювання та пов'язана з цим діяльність.

Режим роботи ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»:

ПН-ПТ: 09:00 – 18:00

СБ: 09:00 – 15:00

ПН: вихідний день

Сайт: <https://etnosvit.com/>

E-mail: etnosvit77@gmail.com

Телефон: +380689768840.

Відповідно статуту підприємства, воно в праві здійснювати діяльність, яка не заборонена українським законодавством. До основних видів діяльності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» належать (рис. 2.1).

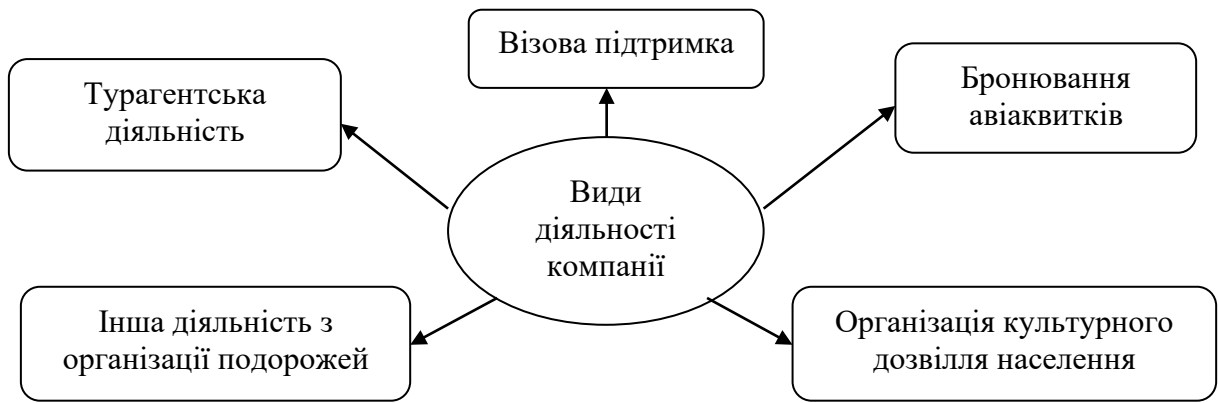

Рис. 2.1. Види діяльності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі даних підприємства

Головна мета діяльності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» - отримання прибутку, удосконалення пропонованих послуг, розширення ринку збуту, а також задоволення потреб споживачів.

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» має два офіси, адреса яких подана на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Офіси ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

Офіси ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» розташовані у зручному для клієнтів місці. Біля кожного офісу встановлена вивіска з часом роботи та логотипом компанії (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Логотип ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: [32]

Офіси оздоблені всім необхідним для надання послуг клієнтам. Зручні меблі, сучасна техніка, на столиках викладена рекламна продукція: брошури, путівники, рекламні листівки з пропозицією турів.

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» пропонує наступні види турів (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Види турів від ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

Стосовно турів по Україні, то пропозиції компанії постійно оновлюються, проектується та розробляються нові маршрути, базуючись на вимогах споживачів. ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» проводить різні акції та знижки на свої туристичні продукти та послуги. Екскурсії які пропонує ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» можна поділити на наступні категорії (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Категорії екскурсій, які пропонуються ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

Отже, у клієнтів існує можливість підібрати саме, те що підходить, на будь-який смак та зиск. На рис. 2.6 подані напрямки турів по Україні, які пропонує компанія.

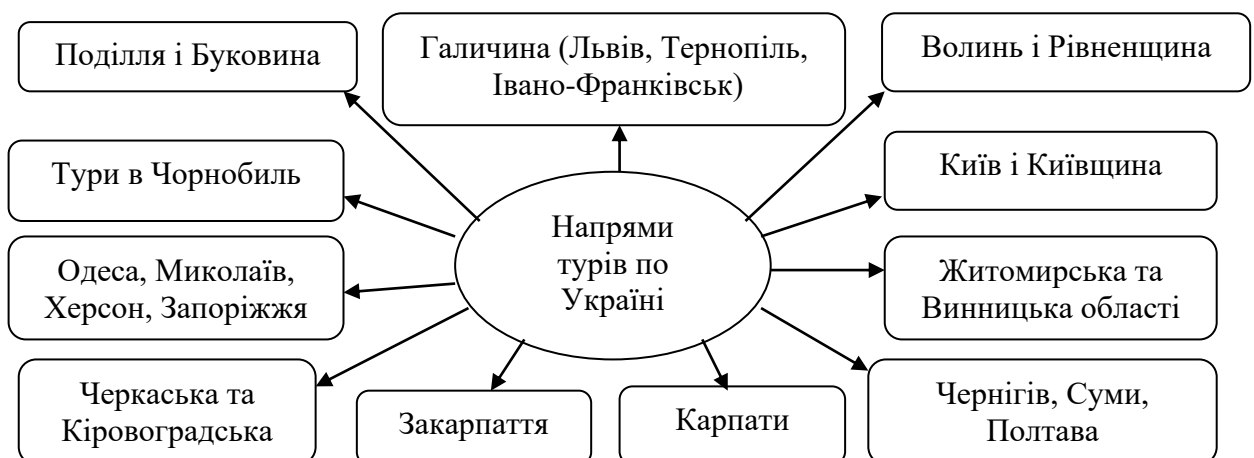

Рис. 2.6. Напрямки турів по Україні від ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

Як видно з рис. 2.6, ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» пропонує тури майже у всі куточки України. Розглянемо також категорії турів та типи святкових турів, які пропонуються туристичною компанією (рис. 2.7).

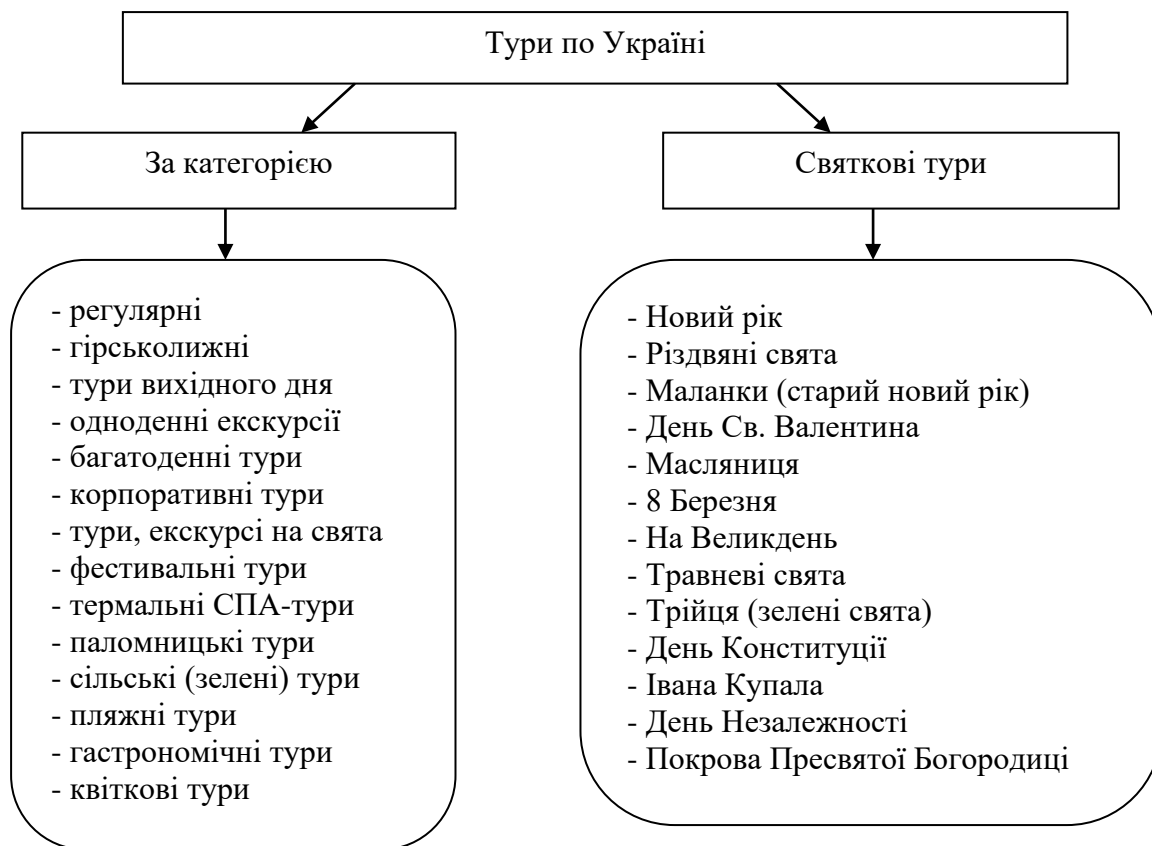

Рис. 2.7. Категорії турів та типи святкових турів по Україні від ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

Тури по Україні – це незабутні враження від неймовірних красот та фантастичних ландшафтів країни. Можливість ознайомитися з найбільш визначними, а також не зовсім відомими, проте дуже цікавими історичними, архітектурними та культурними пам'ятками на території України. ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» пропонує тури вихідного дня, тури для сімейного відпочинку, найяскравіші екскурсії по країні, спеціальні програми для шанувальників активного відпочинку. І все це за оптимальними цінами.

Для кращого розуміння розглянемо більш детально найбільш популярні тури по Україні пропоновані туристичною компанією «ЕтноСвіт» (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Найбільш популярні тури по Україні від ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»*

Назва туру	Короткий опис	Тривалість	Вартість на 1 особу
1	2	3	4
Зимова Казка Карпат	Зимовий тур в Карпати з Києва. Відвідування Верховини, Говерли, Драгобрату. Цікаві екскурсії та розваги	5 днів	від 2400 грн.
Масляна в Переяславлі	Ододенна екскурсія в Переяслав-Хмельницький із Києва. Народні гуляння, ярмарок, екскурсійна програма	1 день	від 450 грн.
7 Зимових чудес Закарпаття	Виїзд з Києва на автобусі. Цікаві екскурсії та смачні трави	5 днів	від 2950 грн.
Масляна в Українському селі	Захоплююча екскурсійна програма зі святковими гуляннями, конкурсами та смакування різних видів млинців	1 день	від 450 грн.
Карпатська Валентинка	Поїздка в Самбі на День закоханих, неймовірна краса Карпат, смачні деруни та джерельна вода	1 день	від 345 грн.
Обійми Закарпаття + Цвіт Сакури в Ужгороді	Квітуче Закарпаття, екскурсійна програма до озера Синевір, Міжгір'я, Ужгороду де розквітає сакура	4 дні	від 2550 грн.
Драгобрат на вихідні	Катання на лижах в Західній Україні, смачна їжа та неймовірні враження	5 днів	від 3800 грн.
Тур до Кам'янця-Подільського, Хотину, Бакоти	Виїзд із Львова, дивовижні палаці та чудові види, насичена екскурсійна програма	2 дні	від 1145 грн.
Львів + Файні зимові Карпати	Виїзд із Львова, відвідування мальовничих природних місць та архітектурних пам'яток	2 дні	від 1095 грн.
Карпатський трамвайчик і медоварня	Виїзд зі Львова, час проведення із кінця жовтня до кінця березня	1 день	від 395 грн.
Буковель на будні дні	Виїзд із Києва на автобусі, катання на лижах протягом 4 днів на курорті Буковель	6 днів	від 2800 грн.
Буковель на вихідні	Виїзд із Києва на автобусі, 3 дні катання на сноубордах, лижах, санях та смачна їжа	5 днів	від 2600 грн.
Тур на Драгобрат у будні дні	Виїзд із Києва на автобусі, 4 дні катання	6 днів	від 4650 грн.
Гуцульські Карпати + Буковель	Зимовий тур, виїзд із Львова. Відвідування історичних та культурних пам'яток, катання на лижах та санях	2 дні	від 995 грн.
6 днів у зимових Карпатах	Виїзд із Львова у мальовничі краї Карпат, екскурсії та смачна їжа	6 днів	від 2595 грн.
Буковель: санки, лижі та гуцульські забави	Виїзд із Львова, катання на лижах та санях, відвідування історичних пам'яток	4 дні	від 1995 грн.
Замки Львівщини + Замок Мушкетерів	Виїзд зі Львова на автобусі, відвідування замків та палаців	1 день	від 399 грн.

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4
Гуцульська рапсодія	Виїзд з Києва, зимовий екскурсійний тур, з розповіддю про життя горян-гуцулів, мальовничі краєвиди	4 дні	від 2450 грн.
Львів - просто космос	Цікаві екскурсії по місту Львів, дегустація кави та равликів, наливок та вина	2 дні	від 1225 грн.
Закарпатські насолоди + долина крокусів	Виїзд до Карпат на квітковий вікенд, під часу туру відвідання у Колочаві долині крокусів, музеї та неймовірна кухня Карпат	2 дні	від 995 грн.
Закарпаття в цвіті Сакури	Виїзд на автобусі зі Львова, чудова краса сакури, легендарні замки та термальні води	2 дні	від 995 грн.
Шафран тур на Драгобрат	Виїзд із Львова на автобусі, екскурсія мальовничими краєвидами , долина крокусів та дегустація пива	2 дні	від 995 грн.
Космічні красоти та Галицькі цноти	Виїзд зі Львова, тур 18+, відвідування музею любові, мисливського господарства та равликової ферми	1 день	від 395 грн.
Синевир та водоспад Шипіт	Виїзд зі Львова на автобусі, погулянка біля озера Синевир, чарівна краса водоспаду Шипіт, смачна карпатська кухня	1 день	від 595 грн.
Від Маняви до Драгобрата + Гуцульське весілля	Виїзд зі Львова до Карпат, зимовий тур, походи в гори. Катання на лижах, гірські походи	2 дні	від 995 грн.
Сиро Винний тур Закарпаттям + Цвітіння Сакури	Виїзд зі Львова на автобусі, екскурсії по палацам, дегустація вин та квітучі сакури	2 дні	від 995 грн.
Карпати на 1 день + СПА	Виїзд зі Львова взимку	1 день	від 395 грн.
Екскурсія в Чорнобиль	Виїзд з Києва, є можливість замовити індивідуальний тур	1 день	від 1526 грн.
Древній Чернігів та Антонієві печери	Виїзд із Києва на автобусі, екскурсія з відвідуванням пам'яток	1 день	від 590 грн.
Термальне Закарпаття	Виїзд зі Львова, релакс тур, відпочинок у комплексі «Косино»	2 дні	від 995 грн.
Вихідні у Закарпатті	Виїзд з Києва на автобусі, відвідування замку Паланок	4 дні	від 2550 грн.
Перлини Поділля	Виїзд з Києва, екскурсія замками, фортецями та мальовничими панорамами	4 дні	від 2990 грн.
Романтичний Львів	Виїзд з Києва, прогулянки Львовом. Відвідування кав'ярень та цікаві легенди про місто	2 дні	від 2150 грн.

* ціни вказані станом на 12.05.2022 р. інформація із сайту ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» пропонує лише один екскурсійний тур закордон: «Стамбул – місто на мільйон», виїзд на автобусі зі Львова до Стамбулу, тривалість подорожі 6 днів, вартість на 1 особу від 98 євро.

Також компанія пропонує пакетні тури закордон від туристичних операторів. Основні напрямки закордонних пакетних турів та туристичні оператори з якими співпрацює ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» подані на рис. 2.8.

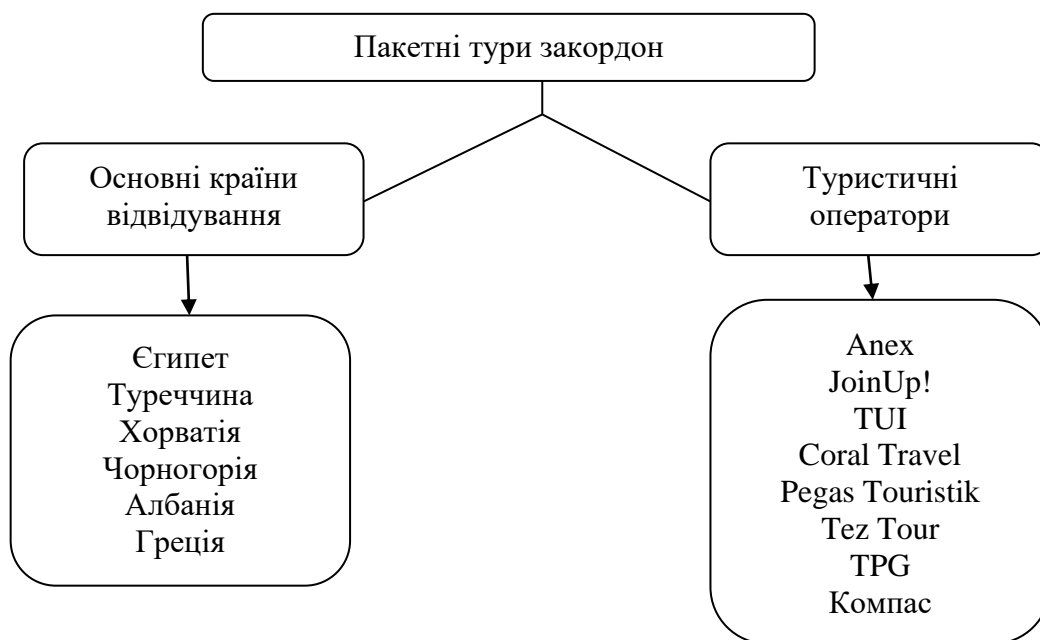

Рис. 2.8. Основні напрямки пакетних турів закордон та туристичні оператори з якими співпрацює ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі [32]

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» має свій власний сайт в мережі Інтернет. На сайті подана інформація стосовно місць розташування офісів компанії, номерів телефонів, месенджерів та електронна пошта. Тут відвідувачі можуть ознайомитися з пропозиціями турів та екскурсіями, які пропонує туристична компанія. Передивитися календар турів від компанії. Ознайомитись з відгуками від клієнтів. На сайті також подана інформація про транспортні засоби, які використовуються при перевезенні туристів, інформаційні листи популярних турів. В розділі «Туристам» можна дізнатися як замовити тур та дізнатися про умови оплати.

ТОВ «ТК «ЄвроСвіт» несе відповідальність перед клієнтом за:

- нанесену внаслідок недоліків наданого туристичного обслуговування матеріальну та моральну шкоду, у повному порядку та обсязі, яка передбачається законодавством України, за виключенням випадків, коли порушення прав клієнта виникло внаслідок обставин неподоланої сили та за виною клієнта;

- за правильне оформлення документів, які підтверджують бронювання та оплату туристичних послуг.

Менеджери ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» надають повну інформацію клієнтам щодо дотримання під час подорожі правил безпеки, а також звичаїв місцевого населення, щодо правил обміну грошей, та середніх цін на покупки. Також компанія пропонує наступні види страхування для туристів: медичне страхування; страхування життя та здоров'я та страхування на випадок затримки транспорту.

В своїй роботі ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» дотримується принципів поміркованого підходу щодо ціноутворення, для забезпечення демократичної вартості туристичних послуг та продуктів підприємства. Варто наголосити, що ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» відповідально відноситься до підбору водіїв, які здійснюють перевезення за туристичними маршрутами компанії, ретельно обирає міста для харчування та проживання туристів під час туру, для забезпечення комфорту у період відпочинку та гарного настрою.

2.2. Аналіз середовища туристичного підприємства ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Для проведення аналізу середовища ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» спочатку проаналізуємо, його внутрішнє середовище і визначимо кількість і вартість проданих туристичних путівок туристичним підприємством у період 2019-2021рр. (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Кількість і вартість проданих туристичних путівок

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр.

Назва показника	Кількість тур. путівок, од.	Вартість тур. путівок без ПДВ, тис. грн.	Кількість туро-днів за реалізованими тур. путівками
2019 рік			
Реалізовано тур. путівок	574	1996,7	2086
У тому числі:			
- іншим організаціям	12	31,2	24
- безпосередньо населенню	562	1965,5	2062
з них:			
- громадянам України для подорожі в межах України	388	444,5	914
- громадянам України для подорожі за кордон	156	1474,2	1116
- іноземцям для подорожі в межах України	18	46,8	32
- громадянам країн СНД	4	5,4	8
2020 рік			
Реалізовано тур. путівок	180	621,7	720
У тому числі:			
- іншим організаціям	6	15,78	24
- безпосередньо населенню	174	605,92	696
з них:			
- громадянам України для подорожі в межах України	124	79,39	328
- громадянам України для подорожі за кордон	42	504,4	336
- іноземцям для подорожі в межах України	8	22,13	32
- громадянам країн СНД	0	0	0
2021 рік			
Реалізовано тур. путівок	309	1992,12	2170
У тому числі:			
- іншим організаціям	0	0	0
- безпосередньо населенню	309	1992,12	2170
з них:			
- громадянам України для подорожі в межах України	159	193,92	472
- громадянам України для подорожі за кордон	138	1766,4	1656
- іноземцям для подорожі в межах України	12	31,8	42
- громадянам країн СНД	0	0	0

Джерело: складено автором на основі внутрішніх даних підприємства

Як видно, з табл. 2.2 у 2019 р. ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» реалізувало 574 туристичні путівки на суму 1996,7 тис. грн., з яких 388 туристичних путівок на суму 444,5 тис. грн. громадянам України для подорожі в межах країни, та 156 туристичних путівок на суму 1474,2 тис. грн. громадянам України для подорожі за кордон (рис. 2.9).

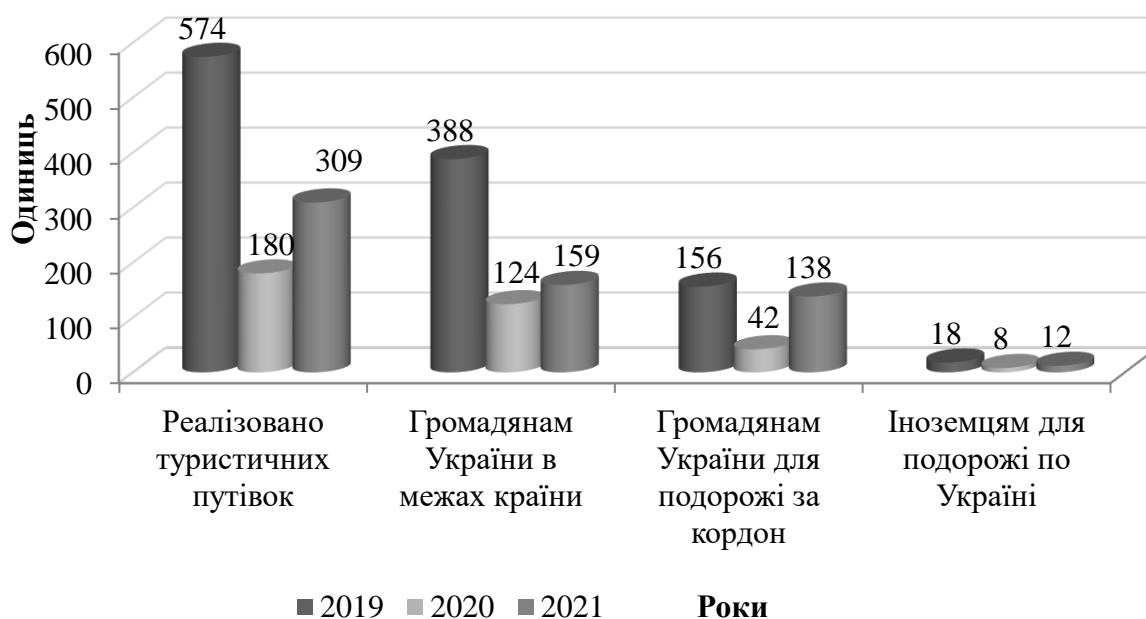

Рис. 2.9. Реалізація туристичних путівок ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр.

Джерело: складено автором на основі внутрішніх даних підприємства

У 2020 р. було реалізовано лише 180 туристичних путівок на суму 621,7 тис. грн., серед яких 124 туристичних путівки на суму 79,39 тис. грн. громадянам України для подорожі в межах України, та 42 туристичних путівки на суму 504,4 тис. грн. для подорожі за кордон. Іноземцям було реалізовано 8 туристичних путівок на суму 22,13 тис. грн. Зменшення реалізації туристичних путівок у 2020 р. є наслідком карантинних обмежень в результаті пандемії COVID-19.

У 2021 р. ситуація покращується, підприємство реалізувало 309 туристичних путівок на суму 1992,12 тис. грн., з яких громадянам України для подорожі в межах України -159 туристичних путівок на суму 193,92 тис. грн.,

за кордон – 138 туристичних путівки на суму 1766,4 тис. грн. Іноземним громадянам для подорожі в межах України було реалізовано 12 туристичних путівок на суму 31,8 тис. грн.

Далі розглянемо кількість обслугованих туристів ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у період 2019-2021 рр. (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Кількість обслугованих туристів (без екскурсантів)

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр.

Показник	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
	Громадяни України	Громадяни інших країн	Громадяни України	Громадяни інших країн	Громадяни України	Громадяни інших країн
Кількість обслугованих туристів, усього осіб	384	18	99	8	202	6
у тому числі: подорожуючих у межах території України	228	18	57	8	64	6
подорожуючих за кордон	156	X	42	x	138	x

Джерело: складено автором на основі внутрішніх даних підприємства

Отже, у 2021 р. ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» обслуговувало 208 туристів, що на 188 туристів менше ніж у 2019 р. У 2021 р. було обслуговано 64 туриста громадянина України, які подорожували у межах країни та 138 туристів які подорожували за кордон. Також було обслуговано 6 туристів іноземних громадян, які подорожували в межах України.

Далі проаналізуємо організаційну структуру управління ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» (рис. 2.10). Організаційна структура підприємства є лінійною. Керує підприємством директор, у його підпорядкуванні знаходяться менеджери з обслуговування клієнтів, прибиральниця, голова офісу у Львові та бухгалтер.

Директор планує діяльність туристичної компанії, підписує накази та укладає договори, займається вивченням ринку та конкурентів.

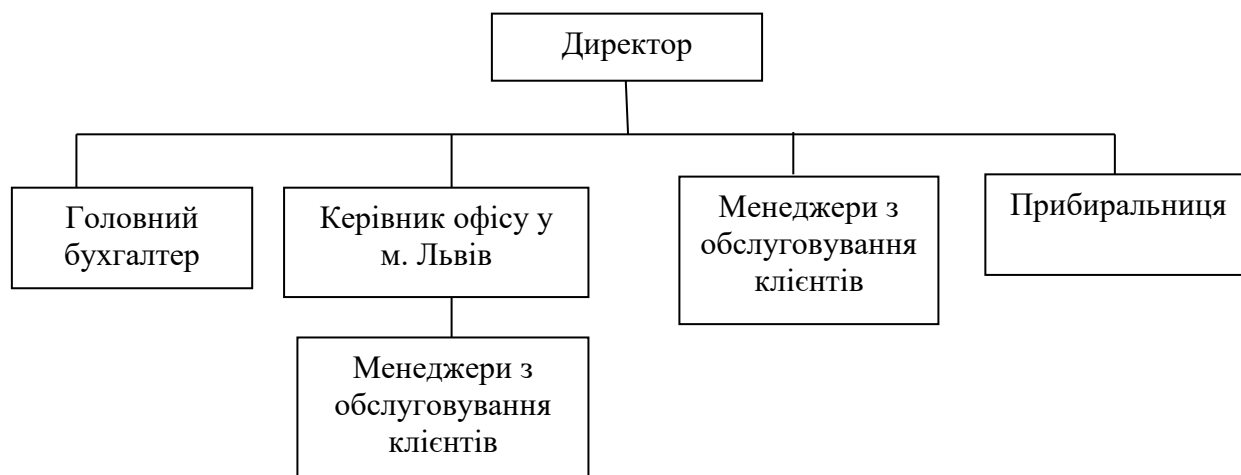

Рис. 2.10. Організаційна структура ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Джерело: складено автором на основі внутрішніх даних підприємства

Менеджери з обслуговування клієнтів займаються реалізацією туристичних путівок та екскурсій клієнтам, підбором туру на вимогу клієнтів, розповідають їм про умови туру, терміни проведення, оформлюють замовлення. Також менеджери з обслуговування клієнтів ведуть базу постійних клієнтів та за допомогою розсилки по електронній пошті повідомляють своїх постійних клієнтів про гарячі тури та різні акції від туристичних операторів.

У табл. 2.4 подано штатний розпис ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2022 р.

Таблиця 2.4

Штатний розпис ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» на 2022 рік

Посада	Кількість, осіб	Оклад (1 особа), грн.
Директор	1	12300,0
Керівник офісу в м. Львів	1	8800,0
Менеджер з обслуговування клієнтів	5	7200,0
Головний бухгалтер	1	8400,0
Всього за штатом	8	x

Джерело: складено автором на основі внутрішніх даних підприємства

Отже, як видно із штатного розпису в ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» працює 8 осіб. У табл. 2.5 подано аналіз використання трудових ресурсів туристичного підприємства.

Таблиця 2.5

**Аналіз використання трудових ресурсів ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»
у 2019-2021 рр.**

Показник	2019	2020	2021	Відхилення 2020 від 2019		Відхилення 2021 від 2020	
				+/-	%	+/-	%
Середньооблікова чисельність персоналу, осіб	8	8	8	0	0	0	0
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн.	1996,7	621,7	1992,12	-1375,0	-68,86	1370,42	В 2,2 р.
Кількість обслугованих клієнтів, осіб	574	180	309	-394	-68,64	129	71,67
Продуктивність праці в вартісному виразі, тис. грн. / особу	249,59	77,71	249,01	-171,88	-68,86	171,3	В 2,2 р.
Продуктивність праці в натуральному виразі, клієнтів / особу	72	23	39	-49	-68,06	16	69,56

Джерело: розраховано автором на основі внутрішніх даних підприємства

За даними табл. 2.5 бачимо, що продуктивність праці в вартісному виразі у 2020 р. порівняно із 2019 р. зменшилась на 171,88 тис. грн. / ос. або на 68,86%, у 2021 р. порівняно із 2020 р. вона зросла на 171,3 тис. грн. / ос. або в 2,2 рази. Так, у 2021 р. продуктивність праці у вартісному виразі дорівнює 249,01 тис. грн. / ос.

У натуральному виразі продуктивність праці у 2020 р. порівняно із 2019р. зменшилась на 68,06%, у 2021 р. порівняно із 2020 р. вона характеризується зростанням на 69,56%. Так, у 2021 р. кожен співробітник компанії обслуговував в середньому 39 клієнтів.

Далі проаналізуємо основні економічні показники ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» 2019-2021 рр. (табл. 2.6).

За даними табл. 2.6 чистий дохід підприємства у 2020 р. порівняно із 2019р. зменшився на 1375,0 тис. грн. таке зниження пов'язано з карантинними обмеженнями та заборонаю пересування. У 2021 р. порівняно із 2020 р. чистий дохід зріс на 1370,42 тис. грн. та у 2021 р. дорівнює 1992,12 тис. грн.

Таблиця 2.6

Аналіз основних економічних показників діяльності

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр.

Показники	2019	2020	2021	Відхилення 2020 від 2019		Відхилення 2021 від 2020	
				+/-	%	+/-	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1996,7	621,7	1992,12	-1375,0	-68,9	1370,4	220,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	1561,1	403,5	1530,32	-1157,6	-74,1	1126,8	279,3
Собівартість у відсотках до виручки, %	78,2	64,9	76,82	-13,3	-17	11,92	18,4
Валовий прибуток, тис. грн.	435,6	218,2	461,8	-217,4	-49,9	243,6	111,6
Інші операційні доходи, тис. грн.	25,0	12,0	32,5	-13,0	-52,0	20,5	170,8
Адміністративні витрати, тис. грн.	112,3	87,6	114,6	-24,7	-21,9	27,0	30,8
Витрати на збут, тис. грн.	23,9	19,5	32,4	-4,4	-18,4	12,9	66,2
Інші операційні витрати, тис. грн.	8,5	7,2	12,3	-1,3	-15,3	5,1	70,8
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток / збиток, тис. грн.	315,9	115,9	335,0	-200	-63,3	219,1	189
Інші доходи	8,2	2,8	9,6	-5,4	-65,9	6,8	242,9
Інші витрати	2,4	1,1	3,1	-1,3	-54,2	2,0	181,8
Фінансовий результат до оподаткування прибуток / збиток, тис. грн.	321,7	117,6	341,5	-204,1	-63,4	223,9	190,4
Податок на прибуток, тис. грн.	58,2	21,2	62,2	-37,0	-63,6	41,0	193,4
Чистий прибуток / збиток, тис. грн.	263,5	96,4	279,3	-167,1	-63,4	182,9	189,7

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Собівартість реалізованих послуг у 2020 р. порівняно із 2019 р. характеризується зменшенням на 74,5%, у 2021 р. порівняно із 2020 р. вона зросла в 2,8 рази. У відсотках до виручки у 2021 р. собівартість становить 76,82%. Валовий прибуток ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2020 р. порівняно із 2019 р.

зменшився на 49,91%, у 2021 р. порівняно із 2020 р. він характеризується зростанням на 111,64%. Адміністративні витрати підприємства у 2020 р. порівняно із 2019 р. зменшились на 22,0%, а у 2021 р. порівняно із 2020 р. вони зросли на 30,82%. На 66,15% у 2021 р. порівняно із 2020 р. зросли витрати на збут, так у 2021 р. вони становлять 32,4 тис. грн. Прибуток від операційної діяльності у 2020 р. порівняно із 2019 р. зменшився на 63,3% та у 2020 р. дорівнював 115,9 тис. грн. У 2021 р. порівняно із 2020 р. операційний прибуток зріс на 189% , так у 2021 р. він становить 335,0 тис. грн. (рис. 2.11).

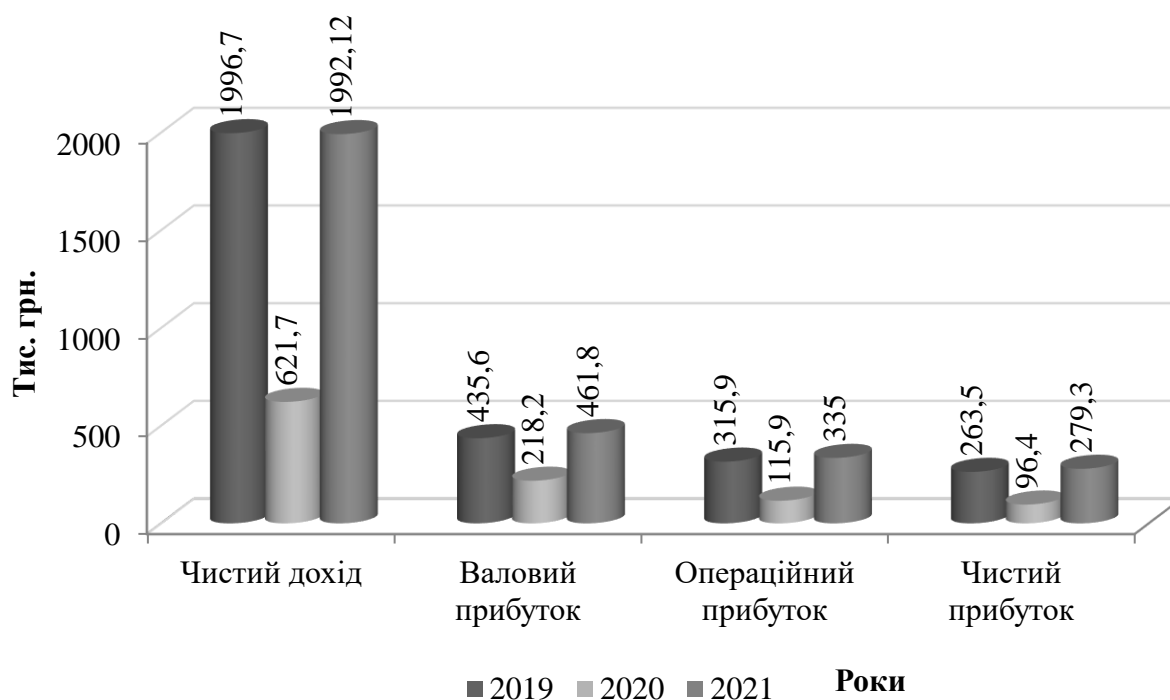

Рис. 2.11. Формування основних фінансових показників
ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр., тис. грн.

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Чистий прибуток ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2020 р. порівняно із 2019 р. зменшився на 58,94%, у 2021 р. порівняно із 2020 р. він характеризується зростанням на 158,13%. Так у 2021 р. чистий прибуток підприємства становив 279,3 тис. грн. Загалом, проведений аналіз показав, що у 2021 р. підприємство покращило свої фінансові показники, і навіть досягло рівня 2019 р.

У табл. 2.7 подано аналіз показників рентабельності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр.

Таблиця 2.7

**Аналіз показників рентабельності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»
у 2019-2021 рр.**

Показник	2019	2020	2021	Відхилення (+/-)	
				2020 від 2019	2021 від 2020
Рентабельність продажів, %	13,19	17,4	14,02	4,21	-3,38
Рентабельність продукції (послуг), %	16,88	28,81	18,25	11,93	-10,56

Джерело: розраховано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже, аналіз показників рентабельності показав, що у 2020 р. порівняно із 2019 р. рентабельність продажів та рентабельність продукції підприємства характеризуються зростанням на 4,21 п. та на 11,93 п. відповідно. У 2021 р. порівняно із 2020 р. рентабельність продажів зменшилась на 3,38 п. та у 2021 р. становила 14,02%, тобто кожна гривня чистого доходу підприємства утворила 0,1402 грн. чистого прибутку. Рентабельність продукції у 2021 р. порівняно із 2020 р. зменшилась на 10,56 п. та у 2021 р. становила 18,25%, тобто на кожную гривню собівартості продукції припадає 0,1825 грн. чистого прибутку. Загалом аналіз рентабельності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» показав, що підприємство є прибутковим та рентабельним.

Далі проведемо аналіз зовнішнього середовища досліджуваного туристичного підприємства. Для початку проведемо PEST-аналіз та визначимо вплив на ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» факторів макросередовища (табл. 2.8).

Таким чином, на основі проведеного аналізу впливу факторів макросередовища на діяльність ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» визначено, що найбільший вплив на нього роблять екологічні фактори – 34 бали, це фактори, які стосуються кліматичних умов, наявності рекреаційних ресурсів, забруднення екології та якості води та їжі. Фактор міжнародного середовища також здійснюють суттєвий вплив на підприємство – 33 бали.

Таблиця 2.8

PEST-аналіз для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Сфера макросередовища	Назва фактора	Оцінка впливу факторів макросередовища за 10-ю шкалою
1. Міжнародна	1.1. Зміни у візовій політиці країн	7
	1.2. Карантинні обмеження	9
	1.3. Міжнародні події – війна, регіональні конфлікти	10
	1.4. Окремі рішення міжнародних організацій	7
Разом		33
2. Політична	2.1. Стан політичної ситуації в країні	8
	2.2. Прийняття сприятливих законів в туристичній галузі	9
	2.3. Підвищення податків	9
	2.4. Підписання договорів та угод з зарубіжними країнами	6
Разом		32
3. Економічна	3.1. Зростання інфляції	8
	3.2. Слабка купівельна спроможність населення	8
	3.3. Підвищення цін на транспортні послуги	9
	3.4. Стабільність національної валюти	7
Разом		32
4. Соціально-демографічні	4.1. Соціальна стабільність	9
	4.2. Падіння рівня життя населення	6
	4.3. Зниження народжуваності	7
	4.4. Незначна чисельність туристів, які вміють організувати відпочинок самостійно за кордоном	6
Разом		28
5. Технологічні	5.1. Впровадження Інтернет-технологій в роботу	8
	5.2. Рівень технологічного прогресу в країні	6
	5.3. Сучасні транспортні засоби	6
	5.4. Доступність до систем бронювання	9
Разом		29
6. Екологічна	6.1. Кліматичні умови	8
	6.2. Рівень забруднення екології	8
	6.3. Наявність рекреаційних ресурсів в країні	9
	6.4. Якість води та їжі	9
Разом		34

Джерело: складено автором на основі власного аналізу

По 32 бали отримали економічні та політичні фактори, вони теж здійснюють суттєвий вплив на роботу туристичного підприємства. Вплив факторів технологічного середовища оцінюють на 29 балів, найбільший вплив серед них на роботу підприємства здійснює доступність до систем бронювання.

Соціально-демографічні фактори отримали 28 балів, вони серед всіх аналізованих факторів здійснюють найменший вплив на діяльність ТОВ «ТК «ЕтноСвіт», проте серед них найбільш суттєвий вплив на роботу підприємства здійснює соціальна стабільність. Загалом можна сказати, що діяльність туристичних підприємств значною мірою залежить від факторів макросередовища.

Далі проведемо оцінку ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» та його основних конкурентів на ринку туристичних послуг (табл. 2.9). Для порівняння обрані туристичні компанії м. Києва, які в більшості своїх пропозиції надають туристичні послуги по Україні, як і досліджуване ТОВ «ТК «ЕтноТур». Оцінювання здійснювалося за 10-ю шкалою.

Таблиця 2.9

Бальна оцінка позиції ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» серед головних конкурентів на ринку туристичних послуг

Показники	«ЕтноСвіт»	«Pro_Ukraine»	«Колокрай»	«Етнотур»
Місце розташування	8	7	6	7
Середній рівень завантаженості	6	5	6	6
Популярність серед населення	7	5	5	8
Рівень професіоналізму персоналу	8	6	8	9
Якість основних послуг	8	7	9	9
Асортимент додаткових послуг	7	8	8	9
Якість рекламних засобів	6	5	7	8
Цінова політика	7	6	5	8
Разом	57	49	54	64

Джерело: складено автором на основі проведеного аналізу

Проведена бальна оцінка позиції ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» серед головних конкурентів на ринку туристичних послуг м. Київ показала, що туристичне

підприємство посідає друге місце, отримав 57 балів. Перше місце та кількістю балів 64 отримала туристична компанія «Етнотур».

На рис. 2.12. подано багатокутник конкурентоспроможності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» та її основного конкурента туристичної компанії «Етнотур».

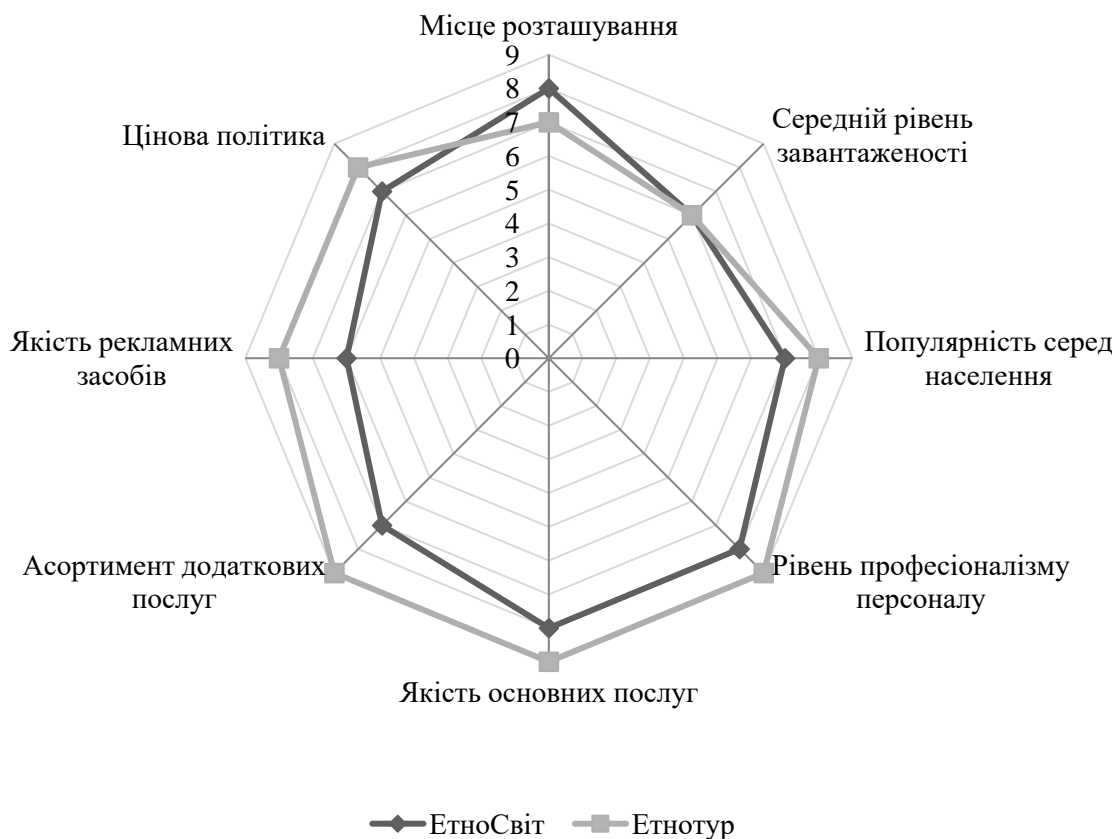

Рис. 2.12. Багатокутник конкурентоспроможності для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» та ТК «Етнотур»

Джерело: складено автором на основі проведеного аналізу

Туристична компанія «Етнотур» випереджає ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» за такими параметрами, як: популярність серед населення, рівень професіоналізму персоналу, якість основних послуг, асортимент додаткових послуг, якість рекламних засобів та цінова політика. Отже, саме цим напрямом в діяльності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» потрібно приділити основну увагу.

Для того, щоб узагальнити ринкове становище досліджуваного ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» на ринку туристичних послуг, проведемо SWOT - аналіз та визначимо його сильні та слабкі сторони, можливості та загрози (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

SWOT – аналіз для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	1. Налагоджена система взаємодії із провідними туроператорами 2. Наявність Інтернет сайту компанії 3. Сформований імідж на ринку туристичних послуг 4. Стабільне положення на ринку 5. Досвідчене керівництво компанії	1 Відсутність чітко розробленої стратегії у підприємства 2. Неefективна реклама компанія 3. Середній рівень цін 4. Не участь персоналу у прийнятті управлінських рішень 5. Значний вплив сезонності на отримання прибутку компанією
Можливості (O)	SO	WO
1. Широкий вибір постачальників ресурсів за всіма напрямками 2. Обслуговування додаткових груп клієнтів 3. Підтримка туристичної діяльності державою 4. Формування нових туристичних продуктів	1. Вдале місце розташування дозволить втримати конкурентні позиції на ринку туристичних послуг 2. Розробка нових туристичних продуктів внутрішнього споживання на основі вивчення попиту населення	1. Удосконалення рекламної компанії туристичного підприємства на основі використання Інтернет технологій. 2. Підвищення кваліфікації співробітників компанії 3. Покращення системи замовлення он-лайн на сайті компанії
Загрози (T)	ST	WT
1. Поява нових конкурентів 2. Нестабільна політична ситуація в країні 3. Зниження доходів населення 4. Обмеження пересування	1. Формування бонусних програм та спеціальних систем знижок для постійних клієнтів 2. Переорієнтування на нові країни та напрямки	1. Розробка більш дешевих турів у періоди сезонного зниження завантаженості. 2. Уточнення стратегії керівництвом 3. Підвищення якості обслуговування клієнтів

Джерело: складено автором на основі проведеного аналізу

Таким чином, проведений SWOT – аналіз ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» дозволив визначити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози туристичної компанії на ринку. В результаті чого для покращення роботи ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» запропоновано наступні заходи:

- розробляти нові туристичні продукти внутрішнього споживання на основі вивчення попиту населення;
- удосконалювати рекламні заходи на основі підвищення використання Інтернет-технологій;
- підвищувати кваліфікацію працівників компанії;
- покращити систему замовлення он-лайн на сайті туристичної компанії;
- розробляти нові більш дешеві тури та пропонувати їх під час сезонного зниження навантаження компанії;
- підвищувати якість надання послуг клієнтам;
- вивчати нові ринки та переорієнтовуватися на нові країни та напрямки;
- сформувати бонусні програми та системи спеціальних знижок для постійних клієнтів туристичної компанії.

Отже, на основі запропонованих заходів, ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» зможе покращити конкурентну позицію на ринку туристичних послуг, збільшити кількість клієнтів та наростити прибуток.

Висновки до розділу 2

Досліджуване в роботі ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» здійснює свою діяльність на ринку туристичних послуг України із серпня 2014 р. Компанія має два офіси: один у м. Київ, один у м. Львів. Основними видами діяльності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» є: турагентська діяльність; візова підтримка; надання послуг з бронювання авіаквитків; організація культурного дозвілля населення та інша діяльність з організації подорожей.

ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» пропонує тури по Україні з виїздом з таких міст: Київ, Львів, Житомир та Чернівці, а також тури за кордон: пакетні та екскурсійні. Серед основних пропозицій ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» переважають тури по Україні, компанія пропонує широкий перелік турів різної тематики та спрямування.

Найбільшою популярністю серед туристів користуються тури в Західну Україну, протяжністю від 1 до 5 днів. Ціновий діапазон яких від 350 грн. до 4600 грн. на людину. Також ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» реалізує пакетні тури за кордон від провідних туристичних операторів України.

Аналіз реалізації туристичних путівок ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у період 2019-2021 рр. показав, що найбільшу кількість путівок було реалізовано громадянам України для подорожей в межах України, проте у 2020 р. відбувалось значне падіння продажу туристичних путівок, що є наслідком пандемічних обмежень.

Аналіз основних економічних показників ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр. показав, що чистий дохід підприємства у 2021 р. становив 1992,12 тис. грн., чистий прибуток дорівнював 279,3 тис. грн. Аналіз показників рентабельності показав, що підприємство є рентабельним та прибутковим.

Дослідження впливу макросередовища на діяльність ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» показало, що найбільший вплив на його діяльність здійснюють екологічні фактори: клімат, якість їжі та води, забруднення екології та наявність рекреаційних ресурсів в країні. Також значний вплив на діяльність туристичного підприємства здійснюють фактори міжнародного середовища, економічні та політичні фактори.

Оцінка рівня конкурентоспроможності ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» на основі порівняння його з основними конкурентами на ринку туристичних послуг м. Києва показали, що воно займає друге місце, поступаючись основному конкуренту за певним рядом параметрів на які керівництву варто звернути увагу. Проведення SWOT – аналізу для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» дозволило визначити основні шляхи покращення діяльності туристичного підприємства на основі усунення слабких сторін та загроз за допомогою сильних сторін на та можливостей. Основними напрямками покращення визначено: розробка нових туристичних продуктів на основі вивчення попиту населення; покращення рекламних заходів; удосконалення он-лайн замовлень на сайті та розробка системи бонусів та знижок для постійних клієнтів.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО (ЗЕЛЕНОГО) ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

3.1. Визначення проблем та перспектив розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні

Розвиток сільського (зеленого) туризму в Україні на сьогодні гальмується цілою низкою соціально-економічних факторів. Головна проблема полягає у інституційному забезпеченні організації сільського (зеленого) туризму в нашій країні. Зумовлюється все це низкою значних аспектів.

Перший аспект полягає у відсутності в Україні законодавчого поля, що дозволило визначати організаційні та правові аспекти ведення сільського (зеленого) туризму. На сьогодні, в Україні не має нормативної бази, яка б дозволяла регулювати діяльність суб'єктів ринку сільського (зеленого) туризму.

Другим аспектом є те, що в Україні майже відсутні організації, які б займалися розвитком даної сфери туризму. На сьогодні, в сфері організації та категоризації сільського (зеленого) туризму працює одна громадська організація «Спілка сільського зеленого туризму України». Дана організація пропонує отримання категорії сільської садиби на основі деяких вимог стосовно розміщення гостей садиби та наданням їм послуг. Проте, станом на 2021 р. в Україні категоризацію пройшло лише 70 садиб. Отже, важливим є створення профільних організацій в сфері сільського (зеленого) туризму в країні, які б в свою чергу сприяли розвитку існуючих та появи нових суб'єктів на ринку сільського (зеленого) туризму в Україні.

Третім аспектом є відсутність стандартизації в сфері сільського (зеленого) туризму, що в першу чергу здійснює вплив на рівень якості надання послуг туристам, а отже і на популярність сільського (зеленого) туризму в Україні. Введення стандартизації дозволило б суттєво підвищити

конкурентоспроможність даного виду туризму, не лише в межах України, але і на міжнародному ринку сільського (зеленого) туризму.

Наступним фактором, що здійснює гальмуючий вплив на розвиток сільського (зеленого) туризму в Україні є фінанси. Суб'єкти ринку сільського (зеленого) туризму наразі мають суттєві проблеми з фінансовою складовою, що проявляється в декількох аспектах.

По-перше, суб'єкти сільського (зеленого) туризму не мають підприємницького статусу на ринку туристичних послуг на інституційному рівні, це зумовлює певні проблеми при зверненні за отриманням кредиту у банках, або інших фінансових установах. Оскільки для отримання кредиту для свого розвитку суб'єкти сільського (зеленого) туризму мають надати обґрунтування предмету кредитування.

По-друге, в Україні, на державному рівні немає жодного документу, який би дозволяв надавати державну допомогу суб'єктам сільського (зеленого) туризму, оскільки вони не мають в країні визначеного правового статусу, і це значно гальмує розвиток даної сфери туризму в Україні.

По-третє, в країні значного розвитку набув тіньовий ринок сільського (зеленого) туризму. В першу чергу це наслідок того, що дані суб'єкти не визначені в правовому полі, а отже і не отримують правового захисту з боку держави. Податки є високими, а пільгове оподаткування для суб'єктів сільського (зеленого) туризму в країні не розроблено.

Загалом, фінансовий фактор, є одним основних, що гальмують розвиток сільського (зеленого) туризму. Більшою мірою це проявляється, у високих відсотках по кредитах, оскільки відсутні пільги від держави для даного виду суб'єктів туристичного ринку.

Система організація сільського (зеленого) туризму в Україні – це ще один фактор, який гальмує розвиток даного виду туризму. Основними негативним моментами є, по перше, майже відсутність фахівців даного виду туризму. Також, власники садіб стикаються проблемою ведення бухгалтерського обліку

та фінансів, вивченні туристичного ринку, оскільки їм не вистачає знань, і потрібні фахівці з цього напрямку (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Основні аспекти гальмування сільського (зеленого) туризму в Україні

Джерело: складено автором

По-друге, низька привабливість для туристів з приводу відсутності спеціально підготовлених кадрів, що впливає на рівень якості обслуговування в сфері сільського (зеленого) туризму. Також, при створенні нового суб'єкту на ринку сільського туризму бажано складати бізнес-план, що дозволить прорахувати всі витрати, ризики та доцільність впровадження в життя даного

проекту. Варто зазначити, що наявність складеного бізнес-плану, дозволило б полегшити отримання кредитування в банку або залучити інвестиції.

По-третє, володарі сільських садиб, майже не володіють знаннями в сфері маркетингу, та не вміють правильним та ефективним способом просувати свої пропозиції на ринку туристичних послуг, що призводить до їх низької конкурентоспроможності.

Для кращого розуміння слабких та сильних сторін, та загроз і можливостей для розвитку сільського (зеленого) проведемо SWOT – аналіз (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

SWOT – аналіз сільського (зеленого) туризму в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
1. Україна має вигідне географічне положення, знаходячись в центрі Європи 2. В країні збереглися національні традиції та звичаї 3. Країна має значний потенціал в сфері заповідних територій, також наявна значна кількість історичних, культурних та архітектурних пам'яток 4. Населення країни гостинне та доброзичливе 5. Природні ресурси є значними, різноманітна флора, фауна, мінеральні джерела, річки, озера, гори, море – дивовижна природа 6. Значного розвитку набуває виробництво сільських натуральних, екологічних продуктів, розвинуте сироваріння, виноробні 7. Значна кількість садиб в країні, хоча і в тіньовому секторі	1. Держава не надає фінансову допомогу суб'єктам сільського (зеленого) туризму 2. Відсутність законодавчої бази в сфері даного виду туризму 3. Недостатня кількість кваліфікованих працівників 4. Низький рівень знання іноземних мов серед власників садиб 5. Відсутність навичок у суб'єктів сільського (зеленого) туризму в сфері маркетингу та просування своїх пропозицій на туристичному ринку 6. Рівень надання послуг в сфері сільського (зеленого) туризму знаходиться на середньому, та навіть іноді на низькому рівні 7. Погано розвинута інфраструктура 8. Суб'єкти сільського (зеленого) туризму практично не мають досвіду в сфері ведення бізнесу, що знижує їх конкурентоспроможність на ринку
Можливості	Загрози
1. Розробка програми підтримки сільського (зеленого) туризму на державному рівні 2. Розробка та впровадження державної системи оцінки та надання категорій рівня надання послуг та умов проживання туристів в даній сфері 3. Розробка нормативного та правового забезпечення, для надання статусу суб'єктам даної сфери туризму	1. Організовувати та розвивати сільський (зелений) туризм перешкоджає відсутність правового забезпечення даної сфери туризму 2. Власники садиб, все частіше банкрутують, що є наслідком невміння ведення бізнесу 3. Зацікавленість серед сільського населення у веденні бізнесу в сфері сільського (зеленого) туризму дуже низка

1	2
<p>4. Розробка та проведення спеціальних навчальних програм, тренінгів, семінарів, для суб'єктів сільського (зеленого) туризму з метою підвищення їх знань в сфері ведення бізнесу</p> <p>5. Популяризація сільського (зеленого) туризму на державному рівні, як на внутрішньому, так і на зовнішньому туристичному ринку</p> <p>6. Навчання суб'єктів сільського (зеленого) туризму використанню та впровадженню Інтернет-технологій в своїй роботі, в першу чергу з метою просування своїх пропозицій в Інтернеті</p>	<p>4. Зниження доходів населення та зростання рівня інфляції</p> <p>5. Зростання цін на пальне, енергоносії</p> <p>6. Зменшення чисельності населення на селі</p> <p>7. Зниження конкурентоспроможності сільського (зеленого) туризму в зв'язку з відсутністю розроблених критерії оцінки та рівня якості послуг в даній сфері</p> <p>8. Більшість населення сіл покидають їх, мігруючи до міст, в результаті зростання тотального безробіття на селі</p>

Джерело: розроблено автором на основі проведеного аналізу

Отже, за проведеним SWOT – аналізом сільського (зеленого) туризму в Україні визначено основні напрями для його покращення (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Напрями покращення для сільського (зеленого) туризму в Україні

Джерело: складено автором

Варто зауважити, що згідно зі статтею 403 проекту Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС передбачається укладення договорів про двостороннє співробітництво і в сфері сільського туризму, а саме проведення семінарів, конференцій, засідань, тренінгів із залученням експертів в сфері розвитку сільського туризму та проведення ознайомчих та навчальних поїздок в різні країни ЄС [25]. Все це буде сприяти розвитку у сфері сільського (зеленого) туризму в Україні.

3.2. Визначення заходів активізації розвитку в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні

На основі проведеного аналізу гальмуючих факторів розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні. Зроблено висновок, що для активізації розвитку даної сфери туризму в країні, необхідно розробити дієвий механізм його організації та стимулювання. Основна характеристика організаційного механізму для розвитку сільського (зеленого) туризму подана в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Характеристика основних функцій організаційного механізму щодо розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні

Функція	Характеристика
1	2
Планування	Це дозволить використовувати більш ефективно та раціонально наявні природні ресурси та забезпечить координацію діяльності суб'єктів в сфері сільського (зеленого) туризму
Регулювання та контроль	Буде сприяти узгодженій діяльності всіх задіяних суб'єктів в сфері сільського (зеленого) туризму, досягати компромісних рішень та контролювати діяльність у даній сфері
Моніторинг	Завдяки моніторингу з'явиться можливість оцінити поточний стан кожного регіону в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні та визначити для кожного його потенціал
Стимулювання	На основі розробки та впровадження розширеної системи стимулювання підвищуватиметься розвиток даної сфери туризму
Стандартизація	Запровадження системи стандартів, буде сприяти визначенню нормативів, правил, вимог щодо ведення роботи в даній сфері туризму в країні

1	2
Сертифікація	Розробка системи сертифікації в сфері сільського (зеленого) туризму та отримання їх суб'єктами даної сфери діяльності буде сприяти підвищенню їх конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг
Категоризація	Встановити чітку систему категоризації, яка повинна бути затверджена на державному рівні, що буде сприяти стимулювання та розвитку суб'єктів сільського (зеленого) туризму, прагненню покращувати якість надаваних послуг в умовах конкуренції
Облік	Визначення та облік всіх існуючих в країні суб'єктів сільського (зеленого) туризму, аналіз показників їх діяльності. з метою визначення заходів щодо їх стимулювання та надання пільг від держави
Аудит	На основі даних проведеного обліку, визначення рівня ефективності діяльності суб'єктів сільського (зеленого) туризму в кожному регіоні України
Організація	Розробка та запровадження різноманітних програм освітнього спрямування задля підвищення знань суб'єктів сільського (зеленого) туризму в сфері ведення бізнесу

Джерело: складено автором на основі проведеного аналізу

Вважаємо, що одними з головних функцій даного механізму є моніторинг, стимулювання, регулювання та контроль та категоризація. Завдяки проведенню моніторингу та отриманні достовірних даних щодо поточної ситуації в сфері сільського (зеленого) туризму є можливість розробити заходи стимулювання та підтримки суб'єктів сільського (зеленого) туризму.

Функція стимулювання може мати прояв у розробці спеціальних заохочувальних заходів, щодо збереження природних ресурсів, підвищення екологічності діяльності суб'єктів сільського (зеленого) туризму. Також, ефективно розроблена система стимулювання дозволить підвищити якість надаваних послуг та послужить засобом для розробки нових цікавих пропозиції в сфері сільського (зеленого) туризму.

Завдяки функції регулювання та контролю з'явиться можливість врегулювати діяльність суб'єктів сільського (зеленого) туризму в країні, та контролювати їх відповідно до дотримання ними правил ведення діяльності в даній сфері бізнесу.

Запровадження категоризації суб'єктів сільського (зеленого) туризму на державному рівні дозволить підвищити рівень та якість послуг в даній сфері, що в свою чергу збільшить конкурентоспроможність сільського (зеленого) туризму на ринку туристичних послуг в Україні.

Важливими є і інші функції організаційного механізму розвитку сільського (зеленого) туризму, так наприклад проведення семінарів, тренінгів, лекцій з метою навчання суб'єктів сільського (зеленого) туризму веденню бізнесу та методам просування своїх послуг на ринку, буде стимулювати їх до подальшого розвитку та удосконалення надаваних послуг, розробці нових.

Впровадження організаційного механізму щодо розвитку сільського (зеленого) туризму буде сприяти зниженню рівня безробіття сільського населення та його міграції, у інші міста країни, та закордон.

Варто, зазначити, що станом на 2020 р. в сільській місцевості рівень безробіття серед осіб працездатного віку становим 10,9%. Загальний рівень безробіття в сільській місцевості в Україні дорівнював 10,3%. (рис. 3.3).

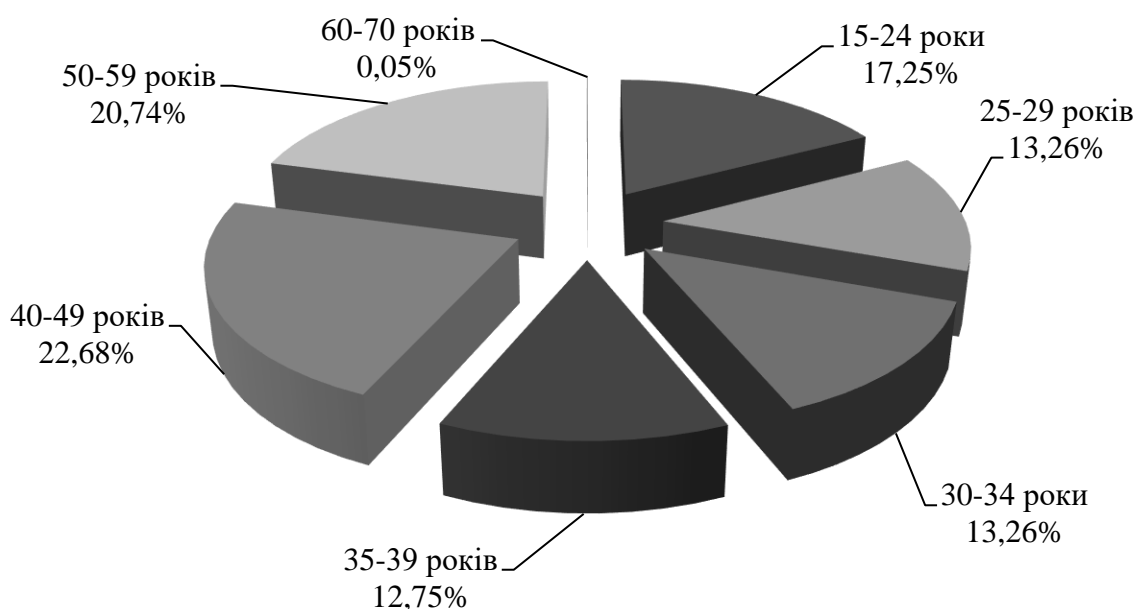

Рис. 3.3. Структура безробіття в сільській місцевості України за віком, у 2020 р., %

Джерело: складено автором за даними Державної служби статистики України [13]

Як видно з рис. 3.3, в структурі безробітних осіб в сільській місцевості України переважають громадяни у віці 40-49 років – 22,48% та громадяни у віці 50-59 років – 20,74%. Це зрілі особи, які мають потенціал для розвитку та ведення бізнесу, та можуть повною мірою розвивати сільський (зелений) туризм в Україні. Отже, впровадження заходів щодо стимулювання розвитку сільського (зеленого) туризму на рівні держави дозволить зменшити рівень безробіття серед сільського населення працездатного віку.

Формувати кадровий потенціал для сфери сільського (зеленого) туризму варто починати з молоді, основні заходи в цьому напрямку подані на рис. 3.4.

Рис. 3.4. Система заходів, щодо розвитку кадрового потенціалу в сфері сільського (зеленого) туризму

Джерело: складено автором на основі [30, с. 63]

Зазначені на рис. 3.4 заходи, щодо будуть сприяти розвитку кадрів в сфері сільського (зеленого) туризму, зменшуючи рівень безробіття серед сільського населення, особливо молоді. Також, будуть сприяти залученню молоді у дану сфері туризму.

Розвиток сільського (зеленого) туризму значною мірою залежить і від інвестицій, які здійснюються в дану сферу. Інвестиційна політика має цілий перелік завдань з цього приводу (рис. 3.5).

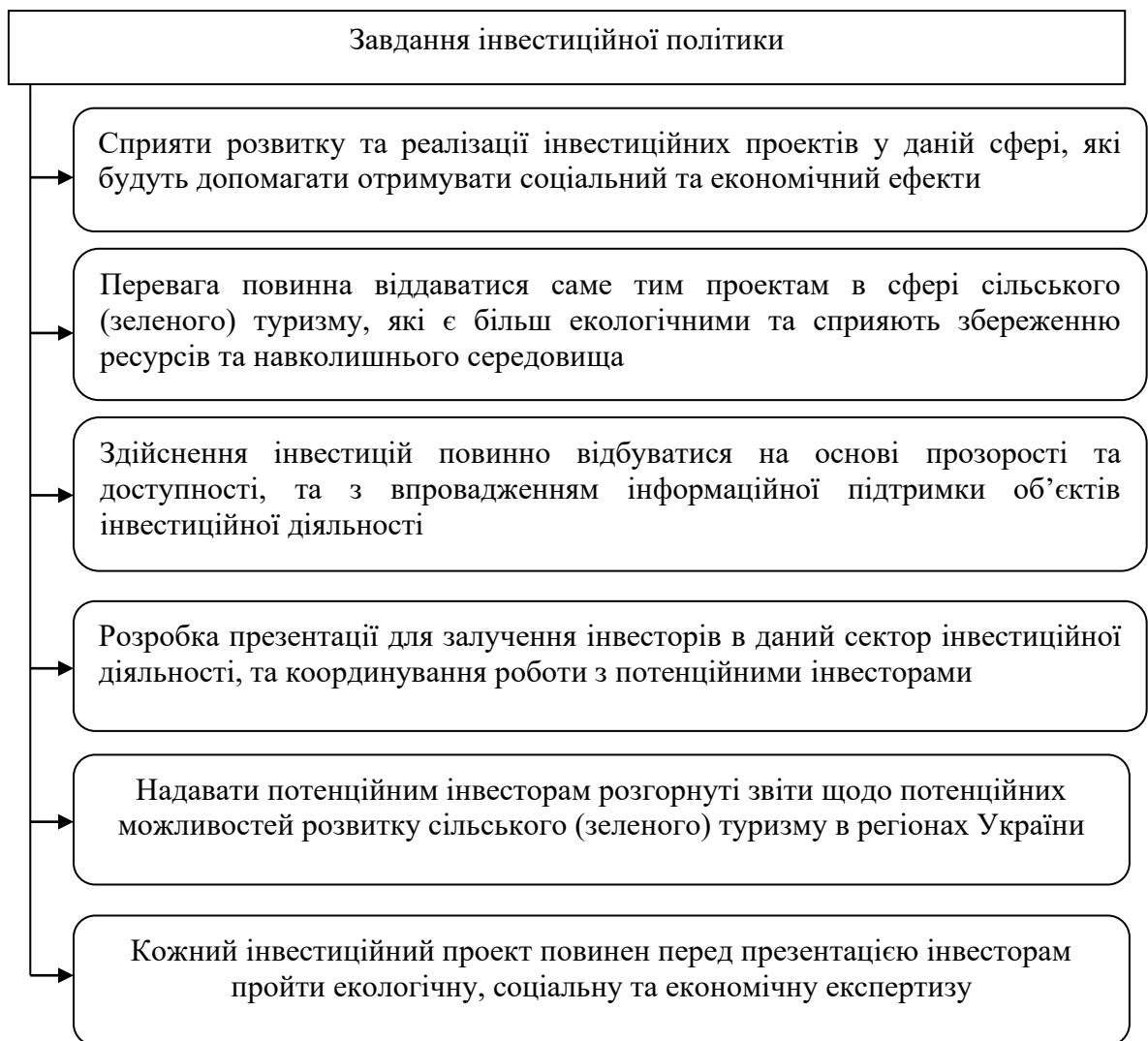

Рис. 3.5. Завдання інвестиційної політики в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні

Джерело: складено автором

Важливою складовою у інвестиційній політиці в сфері сільського (зеленого) туризму є і вибір інвестора, тут варто розглядати новаторів, які більшою мірою спеціалізуються вкладенням у розвиток даного виду туризму.

Одним з головних заходів, як вже зазначалося раніше є система стимулювання суб'єктів сільського (зеленого) туризму, як наявних так і потенційних, що буде сприяти розвитку даної сфери. Основні інструменти для здійснення стимулювання розвитку сільського (зеленого) туризму подані на рис. 3.6.

Рис. 3.6. Інструменти стимулювання суб'єктів в сфері сільського (зеленого) туризму в Україні

Джерело: складено автором

Запропоновані на рис. 3.6 інструменти дозволять сприяти активізації та стимулювання сільського (зеленого) туризму в Україні.

На основі всіх запропонованих вище заходів розроблено загальну стратегію розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні (рис. 3.7).

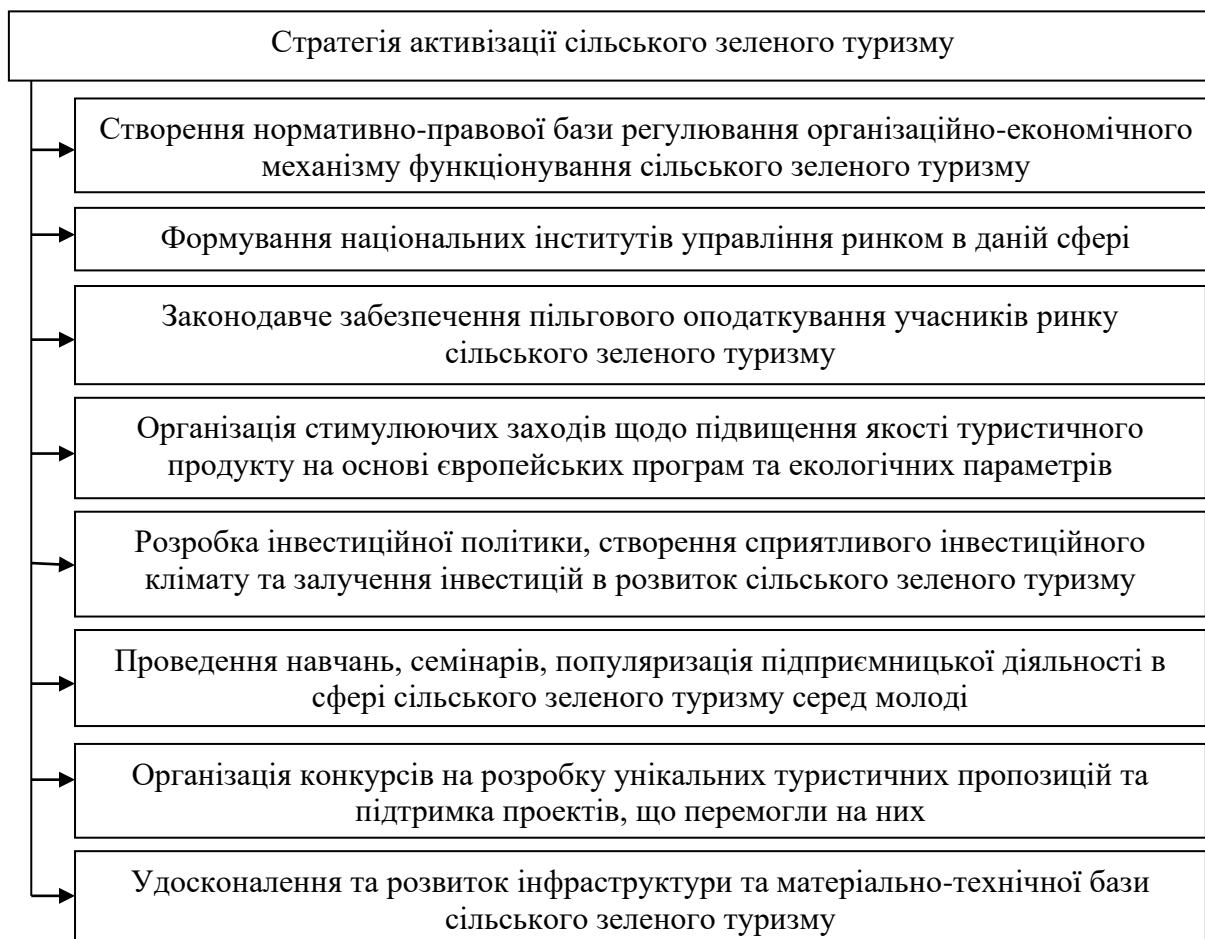

Рис. 3.7. Загальна стратегія розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні

Джерело: розроблено автором на основі проведеного дослідження

Сьогодні в Україні діє система екологічної сертифікації та добровільної категоризації «Зелена садиба», яка розроблена Всеукраїнською спілкою сприяння розвитку сільського зеленого туризму. Схема сертифікації побудована на принципах зменшення шкідливого впливу агротуристичного об'єкта на екологію, підтримка народних традицій і ремесел, підтримка

місцевої економіки, розвиток екологічно сприятливих видів розваг і відпочинку.

Запровадження даної стратегії буде сприяти розвитку та активізації сільського (зеленого) туризму в Україні та зниженню безробіття серед сільського населення в країні.

3.3. Розробка нового сільського (зеленого) туру для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

Для шанувальників відпочинку на природі та в сільській місцевості, а також з метою популяризації сільського (зеленого) туризму в Україні, пропонуємо розробити новий тур «Краса Карпатського села». Варто зауважити, що саме Карпатський регіон, має всі необхідні ресурси для розвитку сільського (зеленого) туризму в регіоні – мальовнича природа, гори, ліса, озера, річки, водоспади значна кількість домогосподарств, які спеціалізуються на виробництві власних екологічних та натуральних продуктів, особливо поширено сироваріння. Також, в регіоні наявна значна кількість історично-культурних та архітектурних пам'яток, що дозволяє зробити сільські тури ще більш цікавішими.

Під час нового туру «Краса Карпатського села» пропонується проживання в сільській садибі «Княжий Град» на свіжому та чистому повітрі Карпат та ознайомлення з культурою, традиціями та визначними місцями Гуцульщини.

В табл. 3.3. подана загальна характеристика нового сільського туру «Краса Карпатського села».

Таблиця 3.3

Загальна характеристика нового сільського туру «Краса Карпатського села»

Критерії	Опис туру
1	2
Вид туризму	Внутрішній

Продовження табл. 3.3

1	2
Класифікація туризму:	
- за цілями	Сільський (зелений), екскурсійно-пізнавальний
- за формою участі	Груповий
- за віком	Змішаний
- за протяжністю	Багатоденний
- за використанням транспортних засобів	Автобусний
Час проведення	7 днів / 6 ночей
Загальна кількість турів в місяць	2 тури на місяць
Загальна кількість турів на рік	10-12 турів на рік
За формою організації	Вузькогруповий
Максимальна кількість осіб в групі	15 осіб
Протяжність туру	
Тип маршруту	Кільцевий
Туристичні ресурси	Сільська місцевість, історично-культурні пам'ятки, сироварня

Джерело: складено автором

На новому маршруті планується обслуговувати до 15 туристів, щоб кожному приділити увагу під час екскурсій. В табл. 3.4 подані основні об'єкти відвідування протягом нового туру «Краса Карпатського села». Тур планується проводити в Івано-Франківській області.

Таблиця 3.4

**Основні об'єкти відвідування протягом нового сільського туру
«Краса Карпатського села»**

Місто / село	Назва	Тривалість перебування
с. Бубніще	Скелі Довбуша	2 години
м. Коломия	Музей Писанка	1,5 години
с. Княздвір	Тисовий заповідник	2 години
м. Яремча	Водоспад Пробій, Сувенірний ринок,	2 години
урочище Женець	Водоспад Женецький Гук	1,5 години
с. Білоберезівка	Сироварня «Мідний чан»	2,5 години
м. Косів	Майстер клас з гуцульської кераміки	2 години
сmt. Яблуниця	Полонина Перці	3,5 години

Джерело: складено автором

Новий сільський тур для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» «Краса Карпатського села» планується проводити із травня по жовтень місяць, коли можна повною мірою насолодитися красою природи Карпат.

приготуванні баношу. Повернення в садибу «Княжий Град» та відпочинок та вечеря.

П'ятий день – сніданок, виїзд до с. Білоберезівка, в відвідування сироварні «Мідний чан». Переїзд до м. Косів, екскурсія містом та майстер-клас з виробництва гуцульської кераміки. Повернення на автобусі до садиби «Княжий град». Вечеря та вільний час.

Шостий день – сніданок, виїзд до полонини «Перці» в смт. Яблуниця, екскурсія та дегустація сирів та наливков. Повернення в садибу «Княжий Град», вільний час та вечеря.

Сьомий день – сніданок, виселення із садиби та від'їзд до м. Київ, із зупинкою на обід в м. Вінниця.

3. Короткий опис туру.

Відвідування Скельно-печерного комплексу «Скелі Довбуша» що розташовані в урочищі Бубніще. Це гігантська гірська система із 22 скель, які нагадують дивовижних істот, кам'яний лабіринт з темними ущелинами та потаємними ходами.

Під час відвідування м. Коломия відвідування єдиного в світі музею «Писанка», екскурсія містом з відвідування пам'яток архітектурної та культурної спадщини. Тисовий заповідник, він створений у 1914 році. Насолода красою природи та могутніх дерев. Тис – відомий як «залізне дерево», найбільш цінним вважається Тис ягідний.

Прогулянка по м. Яремча з відвідуванням каскадного водоспаду «Пробій» та річці Прут. Це дивовижний водоспад з 20-ти метровим мостом. Тут можна відчувати справжній подих природи, насолодитися краєвидами лісу, скель та кришталевої води. Саме поруч із водоспадом розташований сувенірний ринок, де всі бажаючі можуть придбати сувеніри з дерева, вовни, шкіри.

Урочище Женець та водоспад Женецький Гук, назва водоспаду дана з приводу гучного падіння води. Тут можна насолодитися гірськими масивами, красою лісу та води. Приготування баношу, після відвідування водоспаду Женецький Гук – національної карпатської страви.

Сироварня «Мідний чан» - тут є можливість не лише подивитися як готуються різноманітні сири та про дегустувати, але і прийняти участь у майстер-класі з їх приготування та купити сири, як подобаються [33].

Полонина Перці – це справжня Гуцульщина, культура та мистецтво, смачна їжа та побут гуцулів. Розташоване на пагорбі ремісниче село на території якого є майстерні та традиційні гуцульські дерев'яні будинки, магазини та кафе. У Додатку 3 подані деякі місця відвідування за новим маршрутом «Краса Карпатського села».

На сніданках у садибі «Княжий Град» можна скоштувати домашній хліб, варення з «гогоців» (брусниці), вареники з сиром, налисники, домашні сирники та трав'яні чаї. На вечерю подаються: вареники, деруни, банош, голубці, печеня з грибами, холодець, киші, палюшки, затірку тощо.

Садиба розташована поряд з тисовим заповідником в історичній місцевості с. Княздвір. Мальовничі краєвиди лісів, чисте та цілюще повітря гір, екологічне середовище та традиції місцевих жителів нікого не залишать байдужими (Додаток К).

4. До вартості туру входить: розміщення в садибі в номерах за обраною категорією, сніданки, вечеря, транспортне обслуговування, майстер-клас з приготування баношу, майстер-клас з виготовлення гуцульської кераміки, екскурсійна програма та послуги гіда.

До вартості туру не входить: обід, майстер клас з приготування сиру в сироварні «Мідний чан».

5. Початок туру: тур починається із м. Київ, біля офісу ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»

6. Вікових обмежень не має.

В табл. 3.7 подана програма нового сільського туру «Краса Карпатського села».

Таблиця 3.7

**Програма нового сільського туру ТОВ «ТК «ЕтноСвіт»
«Краса Карпатського села»**

День 1	Програма туру 2
10.06.2023	08:00 Збір групи біля офісу туристичної компанії «ЕтноСвіт», м. Київ 08:45 Виїзд до с. Княздвір (Івано-Франківська область) 12:45 Зупинка в м. Вінниця на обід в кафе 13:45 Виїзд до с. Княздвір 19:30 Приїзд до с. Княздвір та розміщення в садибі «Княжий Град» 20:30 Вечеря та вільний час
11.06.2023	09:00 Сніданок 10:00 Виїзд до с. Бубніще 13:00 Приїзд в с. Бубніще, перекус в кафе, Скелі Довбуша 16:00 Виїзд до с. Княздвір 19:00 Приїзд до с. Княздвір. Вільний час 20:30 Вечеря та вільний час
12.06.2023	09:00 Сніданок 09:45 Збір групи 10:00 Виїзд до м. Коломия 11:00 Екскурсія містом Коломия 13:00 Обід в кафе міста 14:00 Виїзд до с. Княжий Двір 15:00 Приїзд до с. Княжий двір та відвідування Тисового заповіднику 17:30 Вільний час 20:30 Вечеря та вільний час
13.06.2023	09:00 Сніданок 09:45 Збір групи 10:00 Виїзд до м. Яремче 10:20 Приїзд до м. Яремче. Екскурсія містом. Відвідування водоспаду «Пробій» та сувенірного ринку 13:00 Обід в кафе міста 14:00 Виїзд до Женецького Гуку 14:40 Приїзд до Женецького Гуку, екскурсія, майстер-клас з баношу 17:30 Виїзд до с. Княжий двір 19:20 Приїзд до с. Княжий двір. Вільний час 20:30 Вечеря та вільний час
14.06.2023	09:00 Сніданок 09:45 Збір групи 10:00 Виїзд до с. Білоберезівка 12:00 Приїзд до с. Білоберезівка. Відвідування сироварні «Мідний чан» 14:30 Виїзд до м. Косів 15:20 Приїзд до м. Косів. Перекус в кафе міста. Екскурсія та відвідування з майстер-класу з виготовлення гуцульської кераміки 18:30 Виїзд до с. Княздвір 19:30 Приїзд до с. Княздвір. Вільний час 20:30 вечеря та вільний час
15.06.2023	09:00 Сніданок 10:00 Виїзд до смт. Яблуниця 12:00 Приїзд до смт. Яблуниця. Екскурсія до полонини «Перців». Дегустація сирів, наливок та обід в кафе 16:00 Виїзд до с. Княздвір 18:00 Приїзд до с. Княздвір. Вільний час 20:30 Вечеря та вільний час

16.06.2023	09:00 Сніданок 10:00 Виселення із садиби та виїзд до м. Київ 16:00 Зупинка в м. Вінниця на обід 16:45 Виїзд до м. Київ 21:00 -21:30 Приїзд в м. Київ
------------	--

Джерело: складено автором

Далі розглянемо вартість розміщення в садибі «Княжий Град» (табл. 3.8). Варто зауважити, що в садибі комфортабельні номери з усіма зручностями. На території є бар, ресторан, спортивний майданчик, автостоянка, конференц-зала, мангал, дитячий майданчик.

Таблиця 3.8

Вартість розміщення в садибі «Княжий Град»*

Категорії номерів	Дорослі	Діти
Економ двомісний	495 грн.	220 грн.
Економ тримісний	495 грн.	220 грн.
Древньо-галицький 4-ох місний	550 грн.	240 грн.
Напівлюкс	610 грн.	280 грн.
Древньо-галицький	640 грн.	280 грн.
Люкс двомісний	750 грн.	320 грн.

Джерело: складено автором на основі даних садиби «Княжий Град» [29]

* ціни вказані станом на травень 2022 року

Розрахунок вартості нового сільського туру «Краса Карпатського села» для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» подано в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Розрахунок вартості сільського туру «Краса карпатського села»

Назва статті	Вартість на 1 туриста	Кількість осіб в групі	Загальна вартість, грн.
1	2	3	4
1. Вартість проживання (за умовами розміщення) за 6 днів:			
Економ двомісний	1980 грн.	15	29700
Економ тримісний	1980 грн.	15	29700
Древньо-галицький 4-ох місний	2200 грн.	15	33000
Напівлюкс	2440 грн.	15	36600
Древньо-галицький	2560 грн.	15	38400
Люкс двомісний	3000 грн.	15	45000
2. Вартість переїзду	920 грн.	15	13800

Продовження табл. 3.9

1	2	3	4
3. Еккурсійна програма:	720 грн.	15	10800
3.1. Екскурсія Скелі Довбуша	50 грн.	15	750
3.2. Екскурсія м. Коломия (музей Писанка)	120 грн.	15	1800
3.3. Екскурсія Тисовий заповідник	50 грн.	15	750
3.4. Екскурсія до водоспаду «Пробій»	50 грн.	15	750
3.5. Екскурсія до водоспаду Женецький Гук та майстер клас	180 грн.	15	2700
3.6. Екскурсія в сироварню «Мідний чан»	80 грн.	15	1200
3.7. Екскурсія до полонини «Перців»	70 грн.	15	1050
3.8. Екскурсія до м. Косів та майстер клас	120 грн.	15	1800
4. Страхування	110 грн.	15	1650
5. Послуги гίδα-керівника групи	450 грн.	15	6750
6. Інші витрати	90 грн.	15	1350
7. Собівартість туру	4270 грн.	15	64050
8. Прибуток (30%)			19215
9. Вартість туру без ПДВ			83265
10. ПДВ (20%)			16653
11. Загальна вартість туру:			99918

Джерело: розраховано автором

* вартість розрахована за умови проживання в номерах економ класу

Таким чином, вартість нового сільського туру «Краса Карпатського села» з урахуванням буде від 99918 грн. на 1 групу туристів. Вартість розрахована з урахуванням розміщення у номерах садиби «Княжий Град» категорії економ.

На підставі проведених розрахунків можна визначити фінансові результати від сільського туру «Краса Карпатського села» для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» на 2022 рік які можна подати у вигляді табл. 3.10.

Табл. 3.10

Фінансові результати від продажу туру «Краса Карпатського села»

Показники	Сума, грн.
Валовий дохід від надання послуг	999180
Чистий дохід від надання послуг	832650
Собівартість послуг	640500
Валовий прибуток	192150
Податок на прибуток (18%)	34587
Чистий прибуток	157563

Оцінка ефективності реалізації турів проводиться за допомогою розрахунків таких показників як чиста рентабельність продажів і чиста рентабельність витрат туристичного продукту.

Чиста рентабельність продажів визначається за формулою:

$$\text{ЧР}_\text{п} = \frac{\text{ЧП}_t}{\text{ЧД}_t} \times 100\% = 18,9\%.$$

де, $\text{ЧР}_\text{п}$ - чиста рентабельність продажів;

ЧП_t - чистий прибуток;

ЧД_t - чистий дохід від надання послуг у періоді t .

Чиста рентабельність витрат визначається як:

$$\text{ЧР}_\text{в} = \frac{\text{ЧП}_t}{\text{С} + \text{П}_3} \times 100\% = 24,5\%$$

де $\text{ЧР}_\text{в}$ - чиста рентабельність витрат;

ЧП_t - чистий прибуток;

С - собівартість наданих послуг;

П_3 - інші витрати.

Рекламування нового сільського туру «Краса Карпатського села» буде здійснюватися на сайті ТОВ «ТК «ЕтноСвіт». Також буде надаватися контекстна реклама в Інтернеті, роздача флаєрів, розміщення реклами туру на тематичних сайтах та маркетплейсах.

Отже, новий сільський тур «Краса Карпатського села» дозволить туристам не лише відпочити в карпатському селі, але і побачити природні пам'ятки, зануритися в культурні традиції гуцулів, скоштувати смачні страви та насолодитися мальовничою красою та чистим гірським повітрям Карпат.

Новий сільський тур «Краса Карпатського села» буде сприяти залученню більшої кількості туристів в область, популяризації села та отримання прибутку місцевими жителями від надання послуг та продажу своїх товарів туристам. Для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» новий тур теж буде прибутковим, буде сприяти підвищенню конкурентоспроможності компанії на ринку туристичних послуг.

Висновки до розділу 3

На розвиток сільського (зеленого) туризму в Україні здійснює негативний вплив ціла низка факторів, серед яких відсутність правового поля в даній сфері діяльності, важкість отримання кредитів, відсутність підтримки з боку держави, відсутність надання пільг, нестача фахівців в даній сфері, низький рівень досвідченості в сфері ведення бізнесу серед сільського населення, відсутність системи стандартизації, яка б була затверджена на рівні держави.

Проведення SWOT – аналізу для сільського (зеленого) туризму в Україні, дозволило визначити основні напрями для його покращення:

- розробка правового поля та заходів для економічної підтримки суб'єктів сільського (зеленого) туризму в Україні;
- створення системи забезпечення якості в даній сфері (стандарти, категорії);
- розробка заохочувальних заходів задля стимулювання сільського (зеленого) туризму серед населення;
- популяризація українського села, як гарного місця для відпочинку, і не лише в межах країни, але на закордонних майданчиках.

Для розвитку сільського (зеленого) туризму запропоновано розробити організаційний механізм, який буде виконувати такі функції: планування, регулювання та контроль на діяльністю суб'єктів сільського (зеленого) туризму, проведення моніторингу, стимулювання, стандартизації, категоризації, обліку та аудиту, сертифікації, організації.

Важливим аспектом є залучення молоді у розвиток сільського (зеленого) туризму, що дозволить формувати кадровий потенціал для розвитку даної сфери туризму в країні. Розвиток сільського (зеленого) туризму значною мірою залежить і від інвестицій, які здійснюють в дану сферу.

Розроблена стратегія розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні, яка передбачає створення нормативно-правової бази, надання пільг суб'єктам сільського (зеленого) туризму з боку держави, впровадження системи

стимулюючих заходів, проведення семінарів, навчальних заходів, розробку інвестиційної політики та залучення інвестицій в дану сферу діяльності та популяризацію села , як місця для відпочинку, дозволить активізувати розвиток сільського (зеленого) туризму в Україні.

Запропонований новий сільський тур «Краса Карпатського села» для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт», буде сприяти підвищенню популяризації українського села та сільського (зеленого) туризму, зниженню рівня безробіття в сільській місцевості та принесе додатковий прибуток ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

ВИСНОВКИ

В ході написання роботи було проведено дослідження розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні та діяльність ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» і зроблено наступні висновки.

1. Основним ресурсом сільського туризму є сільська територія, основним завданням є збереження традицій та вклад в стійкий розвиток відвідуваних регіонів. Ключовими принципами сільського (зеленого) туризму є: сільська гостинність; традиційна та домашня кухня; нові навички та знання; власне підсобне господарство; аутентичний зовнішній та внутрішній вигляд об'єкту.

Сільський (зелений) туризм – це відпочинок на природі у сільській місцевості, дихання свіжим повітрям, ознайомлення з традиціями, культурою, кухнею місцевого населення, їх побутом та відвідування визначних природних та культурних пам'яток. Сільський (зелений) туризм сприяє економічному, соціальному та культурному розвитку села.

2. На сьогодні, в світі існують різні моделі розвитку сільського (зеленого) туризму: англо-американська; азійська; західно-європейська та східно-європейська. Лідерами в світі за кількістю сільських туристів є Нідерланди - 39% від загального туристичного потоку. Розвитку сільського (зеленого) туризму в Європі сприяє Європейська федерація сільського туризму «Ruraltour». Більшість Європейських країн мають в країні Асоціацію, яка займається підтримкою та розвитком сільського (зеленого) туризму в країні.

3. В Україні в сфері сільського (зеленого) туризму на сьогодні не існує правового забезпечення, розвитком та просуванням даного туризму громадська організація «Спілка сільського зеленого туризму України», яка розробила спеціальну систему категоризації для закладів розміщення туристів в сільській місцевості під назвою «Українська гостинна садиба». Проте, проходження даної категоризації є добровільним і станом на 2021 рік її в Україні пройшло лише 70 садиб.

4. Досліджуване в роботі ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» працює на ринку туристичних послуг м. Київ із 2014 р. Основними видами діяльності компанії є: тур агентська діяльність, організація культурного дозвілля населення, візова підтримка, бронювання авіаквитків, інша діяльність з організації подорожей. Компанія пропонує широкий перелік турів по Україні, а також пакетні і екскурсійні тури за кордон від провідних туристичних операторів України.

5. У 2021 р. ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» найбільшу вагу у структурі реалізації туристичних путівок займають путівки реалізовані громадянам України з метою подорожі в межах України. Дослідження основних економічних показників ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» у 2019-2021 рр. показало, що чистий дохід підприємства у 2021 р. становив 1992,12 тис. грн., чистий прибуток дорівнював 279,3 тис. грн. Компанія протягом всього аналізованого періоду є рентабельною.

Найбільший вплив на діяльність ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» екологічні фактори: клімат, якість їжі та води, забруднення екології та наявність рекреаційних ресурсів в країні. Проведена оцінка рівня конкурентоспроможності компанії серед основних конкурентів на ринку показала, що компанія посідає друге місце, поступаючись основному конкуренту за певним рядом параметрів на які керівництву варто звернути увагу.

Проведений SWOT – аналіз ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» дозволив визначити основні шляхи покращення діяльності: розробка нових туристичних продуктів на основі вивчення попиту населення; покращення рекламних заходів; удосконалення он-лайн замовлень на сайті та розробка системи бонусів та знижок для постійних клієнтів.

6. Дослідження розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні показало, що на нього негативно впливає ціла низка факторів. На основі проведеного SWOT – аналізу для сільського (зеленого) туризму в Україні визначено основні напрями його покращення: розробити правове поле та заходи економічної підтримки суб'єктів сільського (зеленого) туризму в

Україні; створити систему забезпечення якості в даній сфері (стандарти, категорії); розробити заохочувальні заходи задля стимулювання сільського (зеленого) туризму серед населення; популяризувати українське село.

7. Активізацію розвитку сільського (зеленого) туризму запропоновано робити на основі впровадження нового організаційного механізму, який буде виконувати функції: планування, регулювання та контроль на діяльність суб'єктів сільського (зеленого) туризму, проведення моніторингу, стимулювання, стандартизації, категоризації, обліку та аудиту, сертифікації, організації.

Залучення молоді у розвиток сільського (зеленого) туризму, є важливим аспектом, який сприятиме формуванню кадрового потенціалу для розвитку даної сфери туризму в країні. Розроблена стратегія розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні, дозволить активізувати розвиток сільського (зеленого) туризму в Україні.

8. Запропонований новий сільський тур «Краса Карпатського села» для ТОВ «ТК «ЕтноСвіт» потягом 7 днів / 6 ночей, до Івано-Франківської області, з проживанням у сільській садибі «Княжий Град» та відвідуванням природних та культурних пам'яток, майстер-класів, буде сприяти підвищенню популяризації українського села та сільського (зеленого) туризму, зниженню рівня безробіття в сільській місцевості та принесе додатковий прибуток ТОВ «ТК «ЕтноСвіт».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про особисте селянське господарство» №742-IV поточна редакція від 15.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>
2. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України // Наук. –аналіт. що кварт. зб., 2008. - №1 (6). – С. 137-143.
3. Бондар В.В., Ганжа Я.Л. Агротуризм як вид диверсифікаційного розвитку сільськогосподарського підприємництва // Вісник Чернігівського державного технологічного університету, 2014. - №56. - С.89-95.
4. Бондар В.В., Ганжа Я.Л. Екологічний туризм як складова розвитку сільського туризму // Вісник ХНТУСГ, 2012. – Випуск 127 (Економічні науки). URL: http://khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/11.pdf.
5. Васильєв В. Сільський зелений туризм або відпочинок у селі. // Туризм сільський зелений: науково-популярний журнал, 2016. -63 с.
6. Власенко І. В. Стан підприємництва у сфері сільського зеленого туризму в Україні та за кордоном // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій, 2017. - № 76. - С. 26-30.
7. Бреславська К. М. Водоспад «Пробій», Яремче, 2016. -№5.
URL: <https://travel.tochka.net/13765-vodopad-probiy-8-interesnykh-faktov-o-populyarnoy-dostoprimechatelnosti-yaremche/>
8. Габа М. І. Сільський зелений туризм – перспективний вид туризму для реформування економіки України // Інтелект XXI, 2016. - № 2. - С. 88-94.
9. Гальків Л. І., Килин О.В. Чинники та соціально-економічні ефекти розвитку сільського зеленого туризму в Україні // Вісник Національного університету "Львівська політехніка, 2015. - №815. - С. 22-27.
10. Глядіна М.В. Зарубіжний та вітчизняний досвід розвитку екологічного туризму // Інформатизація рекреаційної і туристичної діяльності. Перспективи

культурного та економічного розвитку: матеріали II міжнародний конгрес, Трускавець, 2008. С. 190-193.

11. ГО «Спілка сільського зеленого туризму України». URL: <https://www.greentour.com.ua/>

12. Дармостук Д. Г.Тенденції розвитку зеленого туризму в Україні. // Теорія та практика державного управління, 2017. - Вип. 2. - С. 138-144. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2017-2/doc/3/04.pdf>

13. Державна служба статистики України. // Держстат України, 1998-2020. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

14. Дідик Н. В. Розвиток зеленого туризму – пріоритетне завдання для України // Економіка і суспільство, 2017. - № 9. - С. 763-767.

15. Дмитрієвський Ю. Д. Природний потенціал та його кількісна оцінка. Питання щодо складності інтерпретації термінів та формування понятійного апарату сільського та аграрного туризму 1971. - Вип. 1. - С. 41-47.

16. Дубоделова А.В. Особливості та тенденції розвитку сільського туризму в Україні // Науковий вісник НЛТУ України, 2013. - №23.2 - С. 118-122.

17. Дюк А.А., Бурлака Н.І. Розвиток зеленого туризму в Україні: електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/12_2018/120.pdf

18. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – Вип. 795 : Географія. – С. 168.

19. Іванова В.Г. «Сільський туризм» як категорія науки адміністративного права та законодавства України. Право і суспільство. Київ, 2018. - №3. – С. 119-125.

20. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. Сільський туризм. Розвиток сільських територій. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/rozvitok-silskih-teritorij/silskij-turizm>

21. Король М.М. Аналіз європейського досвіду організації зеленого туризму // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016. - Вип. 7. - С. 30-33.
22. Кузик С.П. Географія туризму : навчальний посібник / С.П. Кузик ; МОНУ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Географічний ф-т. – Київ : Знання, 2011. – С. 271.
23. Лещенко А.О. Діяльність туристичних підприємств в кризові періоди // Економічний вісник університету. Київ, 2013. - №20/1. – С. 84-89.
24. Литвин І.В., Нек М.О. Проблеми та перспективи розвитку сільського зеленого туризму в регіоні. Львів, 2013. - №2 (68). - С. 81-88.
25. Музей «Писанка». URL: <http://camps.co.ua/muzej-pisanka-v-kolomyie/>
26. Нездоймінов С.Г. Туризм як фактор регіонального розвитку: методологічний аспект та практичний досвід: монографія. Одеса: Вид-во Астропринт, 2017. 304 с.
27. Паш В. В. Сільський зелений туризм як пріоритетний напрям розвитку сільських територій України // Агросвіт, 2015. - № 18. - С. 17-22.
28. Пинаїв А.В. Підходи до формування концепції сільського туризму істориків різних часів. Київ, 2012. 132 с.
29. Полонина «Перці», смт. Яблуниця URL: <https://tangotravel.com.ua/ekskursii/polonina-pertsii/>
30. Пугач Н. А. Інформаційно-консультаційне забезпечення розвитку сільського туризму // Економіка АПК, 2014. - №9. - С. 62-68.
31. Садиба «Княжий град». URL: <http://www.k-grad.if.ua/>
32. Сайт компанії «ТК «ЕтноСвіт». URL: <https://etnosvit.com/uk/pro-nas.html>
33. Сироварня «Мідний чан». URL: <https://svitkarpat.com/hotels/midnyj-chan/>
34. Скельно-печерний комплекс Скелі Довбуша. URL: https://ua.igotoworld.com/ua/poi_object/2471_the-cave-complex-dovbush-rocks.htm

35. Тищук І.В. Регіональні механізми стимулювання підприємництва у сфері сільського зеленого туризму: дис. ...канд. екон. наук: 08.02.05. Мукачеве, 2018. - 292 с.
36. Eurostat. Tourisme. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news>
37. Euroter Tourism in Rural Europe. URL: <https://uia.org/s/or/en/1100058948>
38. Medlik E. S. Dictionary of Travel. Tourism and Hospitality. London: Butterworth-Heinemann Etd., 1993. p.43.
39. Ruraltour. European Federation or Rural Tourisme. URL: <https://www.ruraltour.eu/>
40. UNWTO. Rural tourism. URL: <https://www.unwto.org/unwto-global-rural-tourism>
41. UNWTO World Tourisme Baromert. URL: <https://www.eunwto.org/doi/epdf/10.18111/wtobarometereng.2022.20.1.2>

ДОДАТКИ

Додаток А

Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні

Юрій Сологуб, Вероніка Некряч

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. Зелений туризм є одним з провідних шляхів розвитку туристичної діяльності в Україні. Маючи усі природні та людські ресурси, наша країна може претендувати на лідерство у наданні послуг сільської рекреації.

Матеріали і методи. У ході дослідження використано методи аналізу та синтезу, наукового узагальнення та статті на подану тему.

Результати. За останні роки COVID-19 кинув виклик туризму в цілому, що дало поштовх для розвитку відпочинку всередині країн. В Україні пріоритетним став сільський туризм. Він і раніше мав успіх на ринку, та під час пандемії йому знадобилося трохи змінитися та удосконалитися.

Сільський зелений туризм – це специфічна форма відпочинку в селі з використанням природного, матеріального та культурного потенціалу даної місцевості. При цьому проживання, харчування та обслуговування туристів забезпечує сільська родина.

Українське село має багаті рекреаційні ресурси, що належним чином досі ще не використовувалися. Найціннішим туристичним ресурсом села є мальовнича українська природа, дефіцит спілкування з якою переживає більшість мешканців міст. Зелений туризм у різних регіонах України дозволяє використовувати різні фактори лікувального впливу природи: ландшафтотерапевтичний, кліматотерапевтичний, бальнеологічний тощо.

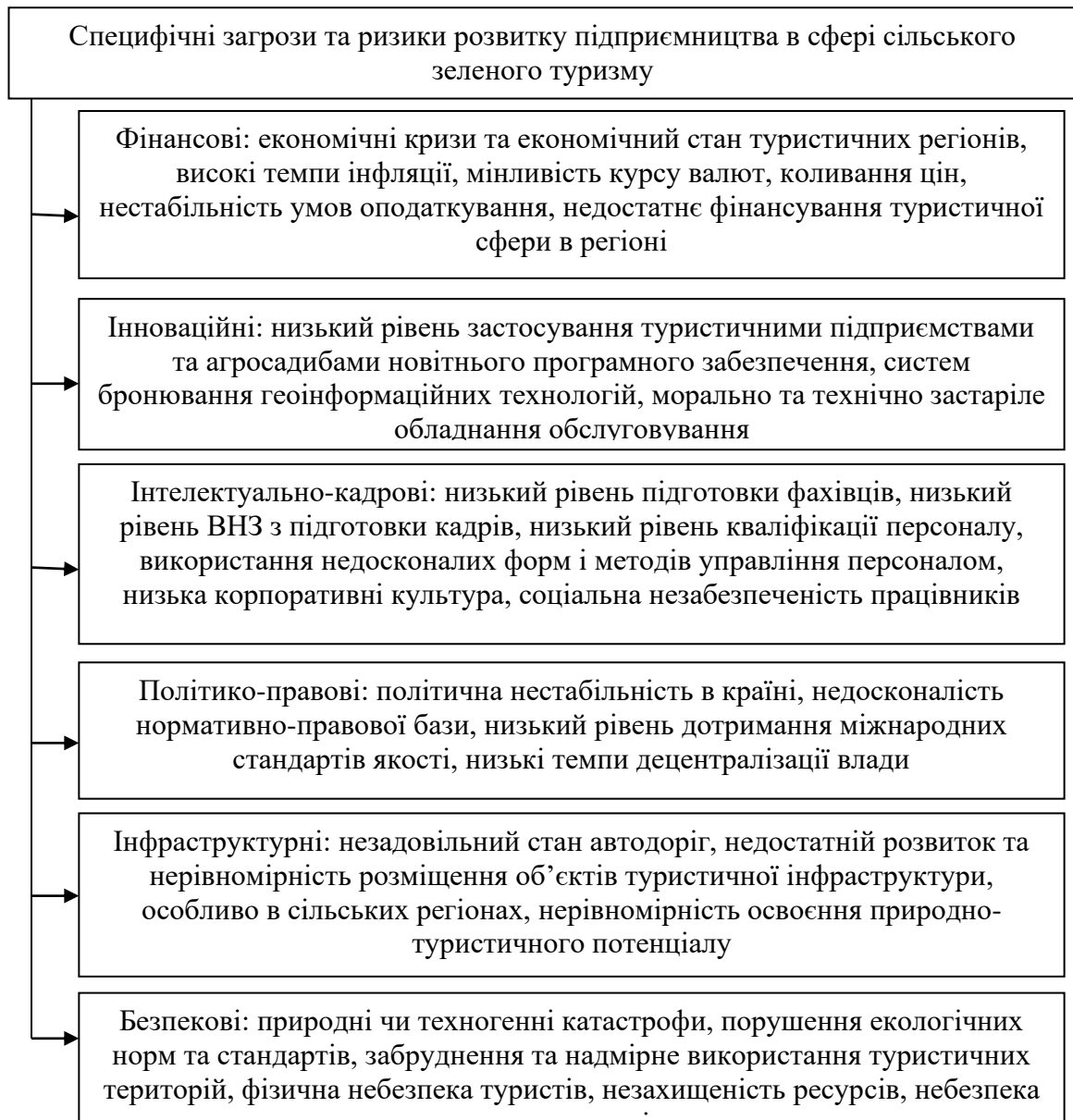
На даний момент туристи, які обирають зелений туризм, в першу чергу прагнуть спокою та тиші, відпочинку від міської метушні. До цього додається бажання бути в безпеці, тобто зменшити ризики захворювання. Саме на цьому робиться акцент в 2022 році. В основі ж лежить проживання в садибі, локальна їжа від господарів та насолода від відпочинку за межами міста.

Тренди, що поширилися на сільський туризм також включають в себе різноманітні активності, наприклад дегустація вин та автентичної кухні, майстер-класи з виготовлення гончарних виробів та приготування страв з крафтових продуктів, проведення обрядів та івентів дотичних до місцевості, апі- та іпотерапії.

Нові форми зеленого туризму з'являтимуться і надалі. Ціль власників садиб – зрозуміти чого саме хочуть туристи і вміти дати їм це. Велика роль лягає саме на людей, які надають ці послуги. Адже вони самі є частиною того «дійства», яке куштують туристи.

Дослідження показують, що і надалі сільський туризм активно розвиватиметься. Тож необхідно забезпечити обласні центри та великі міста у межах 100-200 км достатньою кількістю зелених садиб із хорошим рівнем обслуговування. Найбільш популярними регіонами звичайно ж є Карпатський регіон та Івано-Франківська область. Уже зараз там можна знайти безліч еко-будинків для відпочинку на будь-який смак.

Висновки. Отже, зелений туризм є одним з лідерів на українському туристичному ринку. Він продовжуватиме розвиватися і охоплюватиме все більше територій та людей. Це дуже хороший приклад використання природних ресурсів у наданні послуг, саме всередині країни.

Фактори, які мають негативний вплив на розвиток сільського (зеленого) туризму

Джерело: складено автором на основі [35, с. 45]

Оновлена Програма добровільної категоризації у сфері сільського зеленого туризму «Українська гостинна садиба»

Мета: розвиток різних форм поселення у сільській місцевості, підвищення якості комплексного обслуговування туристів, надаваних послуг розміщення та сприяння розвитку сільських територій в Україні.

1. Загальні положення.

Підготовку Програми добровільної категоризації у сфері сільського зеленого туризму «Українська гостинна садиба» (далі – «Програма») та категоризаційних вимог здійснено на підставі закону України "Про туризм", міждержавних стандартів на туристично-екскурсійне обслуговування та аналогічних стандартів країн-членів Європейської федерації сільського та фермерського туризму EUROGITES (Австрії, Ірландії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Швеції, Швейцарії, Чехії).

Вимоги добровільної категоризації розроблені відповідно до вимог ДСТУ 4268:2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги", нормативних документів та основних стандартів щодо індивідуальних та колективних не готельних засобів розміщення європейських країн та України.

2. Сфера застосування

Програма застосовується з метою добровільної категоризації індивідуальних та колективних не готельних засобів розміщення.

Програма поширюється на індивідуальні та колективні не готельні засоби розміщення, власники яких є членами ГО «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні», а також на тих власників засобів розміщення хто не є членами даної організації та добровільно об'єднуються у мережу «Українська гостинна садиба». Програма встановлює вимоги до різних категорій засобів розміщення сільського туризму та порядок їх присвоєння. Вимоги Програми застосовують до суб'єктів господарювання, що надають послуги індивідуальних та колективних не готельних засобів розміщення.

3. Нормативні посилання

При розробці даної Програми враховані наступні нормативно-правові акти:

Закон України "Про туризм", №324/95 від 15.09. 1995 р.

Закон України "Про особисте селянське господарство", №742 від 15.05.2003 р.

Закон України «Про фермерське господарство», № 973 від 19.06.2003 р.

Закон України «Про захист персональних даних», №2297 від 01.06.2010 р.

Постанова КМУ «Про затвердження порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)», №297 від 15.03.2006 р.

Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення рятувальних заходів на об'єктах туристичних відвідувань», №507 від 27.05.2009 р.

ДСТУ 4268:2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги".

ДСТУ 4269:2003 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Класифікація готелів".

ДСТУ 4527:2006 "Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення".

Правила пожежної безпеки в Україні, затвержені Наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417, зареєстровано в Мінюсті України 5 березня 2015 р. за № 252/26697.

Продовження додатку В

Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць, затверджені Наказом МОЗ України від 17 березня 2011р. N 145, зареєстровано в Мінюсті України 5 квітня 2011 р. за N 457/19195

ГОСТ 28681.1-95 "Туристско-экскурсионное обслуживание. Проектирование туристских услуг".

ГОСТ 28681.2-95 Туристско-экскурсионное обслуживание. Туристские услуги. Общие требования.

ГОСТ 28681.3-95 Туристско-экскурсионное обслуживание. Требования по обеспечению безопасности туристов и экскурсантов.

ГОСТ 30523-97 Услуги общественного питания. Общие требования.

ДБН 360-92 Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.

ДБН В.2.2-9-99 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення.

ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення».

ДБН В.1.2-10-2008 " Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму"

ДБН В.1.1-31:2013. Захист територій, будинків і споруд від шуму.

ДБН-В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення»

ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування».

ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація».

ДБН В.1.1.7–2002 «Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва».

ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять

ДСанПіН 2.2.4-171-10 "Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною" .

Оцінювальна система стандартів якості послуг у сільському туризмі, яка прийнята у 2005 році організацією Eurogites.

Порядок здійснення добровільної категоризації

Розробляються проекти стандартів у яких передбачається проведення власником об'єкту розміщення самооцінки щодо рівня категорії та вимоги до кваліфікації інспекторів (аудиторів) [11]

Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму
в Україні

СЕРТИФІКАТ

першого рівня

Цей документ засвідчує відповідність
агросадиби вимогам програми категоризації
«Українська гостинна садиба»

Виданий власнику агросадиби _____

Село _____

Район _____

Область _____

Протокол комісії з категоризації № _____ від « _____ » _____ 20__ р.
Дійсний до « _____ » _____ 20__ р.

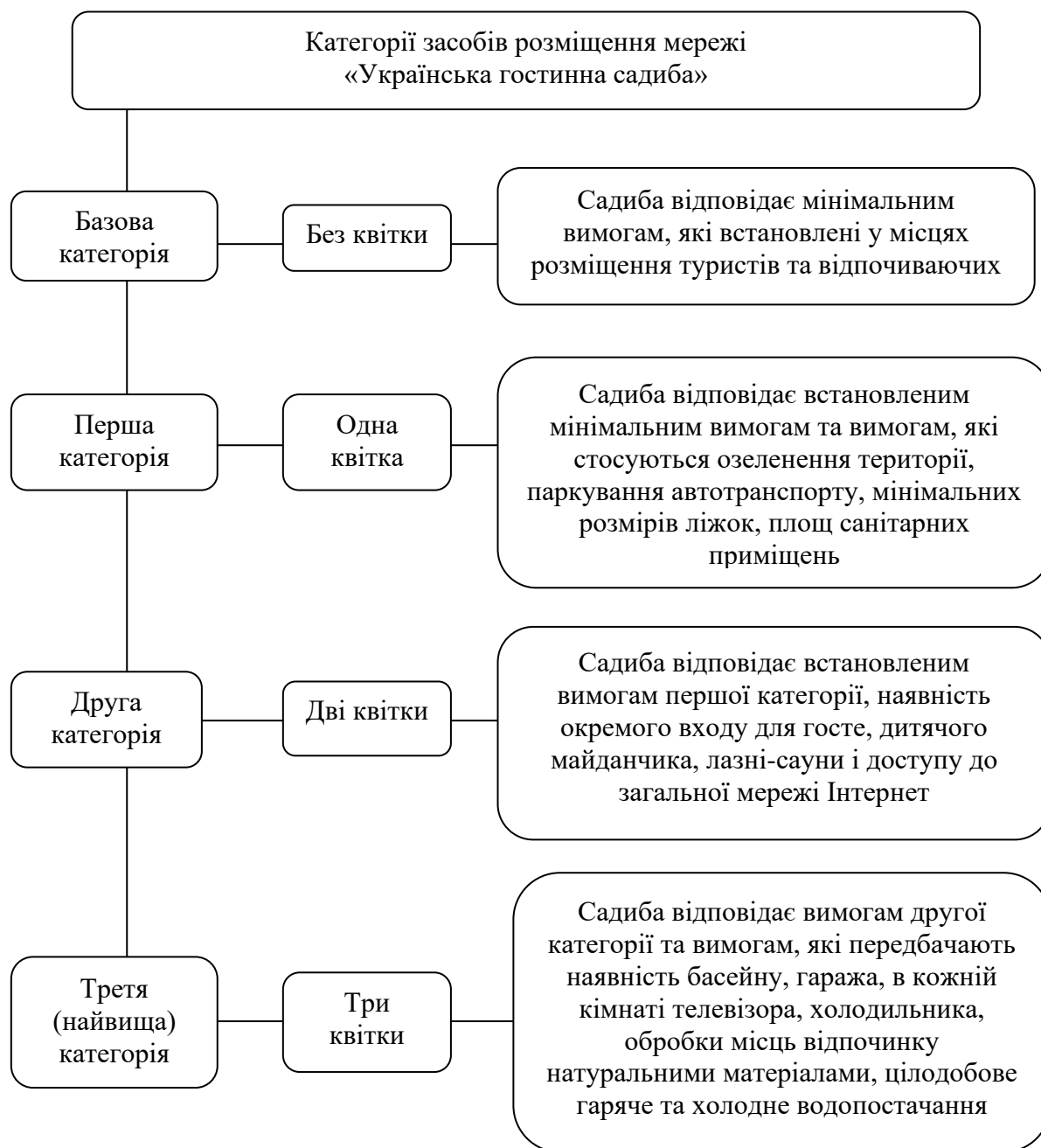
Голова правління Спілки _____

Голова комісії з категоризації _____

Сертифікат «Українська гостина садиба»

Джерело: [11]

Категорії засобів розміщення мережі «Українська гостинна садиба»

Джерело: [11]

Садиби, які пройшли добровільну категоризацію та входять до мережі
«Українська гостинна садиба»

Регіон	Область	Найменування садиби	Категорія
1	2	3	4
Західний	Львівська	Садиба «Родинне Гніздо», с. Жданівка	Третя
		Садиба «Валентина», с. Сапіжанка	Друга
		Садиба «У Дем'янів», м. Сколе	Друга
		Котедж «4 Сезони», пгт. Славське	Базова
	Закарпатська	Садиба «У Грабчак Анжеліки», с. Сторожниця	Третя
		Садиба «Крафтова садиба», м. Рахів	Друга
		Садиба «Роксолана», с. Ізки	Друга
		Садиба «Магнолія», смт. Міжгір'я	Друга
		Котедж «Маргарита», с. Ізки	Друга
		Котедж «Незабутка», с. Верхній Студений	Друга
		Садиба «Смерекова хата», м. Рахів	Друга
		Садиба «Гадзівська хата», с. Пилипець	Друга
		Садиба «Ставне 158», с. Ставне	Друга
		Садиба «На березі річки», с. Ізки	Перша
		Садиба «Лісова пісня», с. Синяк	Перша
		Садиба «Vogobeu», смт. Чинадієво	Перша
		Садиба «Долина фазанів», с. Баранинці	Перша
		Садиба «У Гусяшки», с. Колочава	Базова
	Івано-Франківська	Садиба «Княжий Град», с. Княздвір	Третя
		Гостинний двір «Колиба», с. Шевченкове	Друга
		Гостинний двір «Горицвіт», с. Верхній Ясенів	Друга
		Садиба «На Бабієвій горі», с. Оболоня	Перша
		Садиба «Ведмежа гора», с. Космач	Перша
Мотель «Володар», смт. Вигода		Базова	
Садиба «Сонячна садиба», с. Верховина		Базова	
Чернівецька	Садиба «Вікторія», с. Нирків	Базова	
Північний	Чернігівська	Садиба «на краю світу», с. Деснянське	Базова
	Житомирська	Садиба «Володимирська садиба», с. Приворотье	Третя
		Садиба «Кіт Баюн та Кривенька Качечка», с. Тетерівка	Третя
		Садиба «Полісся», с. Рудня-Вороб'ївська	Перша
		Культурно-мистецький центр «Поліська хата», с. Городське	Базова
	Київська	Садиба «мезон Бланш Митниця», Київська область	Третя
		Садиба «Мезон Бланш Березівка», с. Березівка	Третя
		Садиба «Синиця», с. Синиця	Третя
Садиба «база», с. Вища Дубечня		Перша	
Центральний	Полтавська	Садиба «Берег Святої Тетяни», с. Вельбівка	Третя
		Садиба «У Солохи», смт. Диканька	Друга

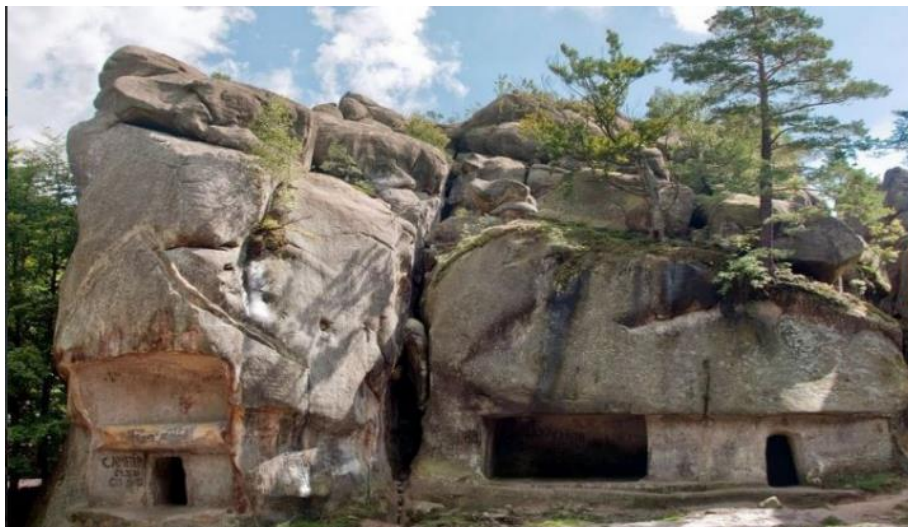
1	2	3	4
Центральний	Полтавська	Садиба «У Миколи на Яром», с. Диканька	Друга
		Садиба «Бузина», с. Піски-Удайські	Базова
		Гостинна садиба «Щаслива оселя», смт. Котельова	Базова
		Садиба «Покровська», с. Остап'є	Базова
		Садиба «Весела садиба», с. Веселівка	Базова
		Садиба «Кантрі хауз», с. Чечелеве	Базова
	Кропивницька	Садиба «Маєток кантрі клуб», смт. Петрове	Третя
	Черкаська	Садиба «Коло друзів», с. Будище	Третя
		Садиба «Холодноярський зорепад», с. Сунки	Друга
		Садиба « У пані Олі», с. Суботів	Друга
		Садиба «Дві сестри», с. Суботів	Перша
		Садиба «Хата Берегіні», с. Мельники	Перша
		Садиба «Медова садиба», с. Суботів	Базова
		Садиба «Шполка», с. Юрківка	Базова
	Вінницька	Садиба «Беризино», с. Зарванці	Третю
Садиба «Калиновий світ», с. Комарівці		Базова	
Східний	Дніпропетровська	Садиба «Перлина степу», с. Славянка	Третя
		Садиба «Дача Едельвейс», Кіровська селищна рада	Друга
		Садиба «Ландшафтний парк Світлани Кульбашної в селі Військове», с. Військове	Базова
	Харківська	Садиба «тихий Кут Еко садиб», с. Чернечіна	Друга
		Садиба «У Борисовича», смт. Борова	Перша
		Садиба «Садиба майстрів», м. Валки	Базова
Південний	Миколаївська	Спортивно-розважальний центр «Истоки», с. Петроо-Солониha	Базова
	Херсонська	Садиба «Славутич», м. Таврійськ	Друга
		Садиба «Шафран», с. Облої	Базова
	Запорізька	Садиба «Дивосвіт», с. Геленджик	Друга
		Садиба «Перлина степу», с. Тамбовка	Друга
		Садиба «Бунгало», с. Балкове	Базова
		Садиба для мало мобільних людей, с. Геленжик	Базова
	Одеська	Центр етнографічного, сільського зеленого туризму та сімейного відпочинку «Фрумушка-Нова», Тарутинський р-н.	Третя
		Садиба «Нью-васюки», с. Молодіжне	Друга
		Садиба «Бринзарня», с. Приморське	Базова
Садиба «Ранчо дядечка Бо», с. Нерубальське		Базова	

Джерело: складено автором на основі [11]

Садиби в складі ГО «Спілка зеленого туризму в Україні» у 2021 р.

Регіон / область	Категорії, кількість садіб				Всього
	Третя (найвища)	Друга	Перша	Базова	
1	2	3	4	5	6
Західний регіон	3	12	6	5	26
Львівська область	1	2	0	1	4
Закарпатська область	1	8	4	1	14
Івано-Франківська область	1	2	2	2	7
Чернівецька область	0	0	0	1	1
Північний регіон	5	0	2	2	9
Чернігівська область	0	0	0	1	1
Житомирська область	2	0	1	1	4
Київська область	3	0	1	0	4
Центральний регіон	4	3	3	8	18
Полтавська область	1	2	0	5	8
Кропивницька область	1	0	0	0	1
Черкаська область	1	1	3	2	7
Вінницька область	1	0	0	1	2
Східний регіон	1	2	1	2	6
Дніпропетровська область	1	1	0	1	3
Харківська область	0	1	1	1	3
Південний регіон	1	4	0	6	11
Миколаївська область	0	0	0	1	1
Херсонська область	0	1	0	1	2
Запорізька область	0	2	0	2	4
Одеська область	1	1	0	2	4
Разом	14	21	12	23	70

Джерело: складено автором на основі [11]

Скельно-печерний комплекс «Скелі Довбуша»

Джерело: [34]

Музей «Писанка», м. Коломия

Джерело: [25]

Водоспад «Пробій», м. Яремче

Джерело: [7]

Полонина «Перці», смт. Яблуниця

Джерело: [29]

Садиба «Княжий Град», с. Княздвір

Джерело: [31]